

Leerkrachthandleiding
E6 (start)
Fictie

Les 1 – 20 : ‘Reis naar het Høge Nøørden’

Inhoudsopgave

OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 1-5.....	6
Les 1.....	8
Les 2.....	12
Les 3.....	14
Les 4.....	16
Les 5.....	20
OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 6-10.....	24
Les 6.....	26
Les 7.....	28
Les 8.....	30
Les 9.....	32
Les 10.....	34
OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 11-15.....	37
Les 11.....	38
Les 12.....	40
Les 13.....	42
Les 14.....	44
Les 15.....	46
OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 16-20.....	48
Les 16.....	50
Les 17.....	52
Les 18.....	54
Les 19.....	56
Les 20.....	60
Antwoorden bij teamboekje	63
Antwoorden bij toetsen	73
Kopieerbladen	77

Overzicht 'Reis naar het Høge Nøorden' - Mathilda Masters

Les	1-5	6-10	11-15	16-20
Bladzijden	8 t/m 63	64 t/m 134	135 t/m 204	205 t/m 316
Woorden van de week	murmelen verstrooid de cultuur de ingewanden verwachtingsvol zich het hoofd breken vastberaden de cabine het gewei tegen het lijf lopen (uitdr.) de Viking het volume	de kajuit de kombuis de bemanning in rep en roer zijn (uitdr.) het geslacht de patrijspoort het kraaiennest het (te) bont maken (uitdr.) de namiddag rechtsomkeert aanmeren ijdel	in gedachten verzonken zijn (uitdr.) de verbeelding schuldbewust besluiteloos aardedonker de moed in de schoenen zakken (uitdr.) het tondel de wikkel oplaaien de gestalte schrappen zich schrap zetten (uitdr.)	de voorvader de trol de poppen aan het dansen (uitdr.) vastberaden de nazaat geen hand voor de ogen zien (uitdr.) de conserven het schouwspel treiterig de lafaard de lawine nergens te bekennen (uitdr.)
Lezen en team-opdrachten	Woorden: Betekenenissen opzoeken in het (spreek-) woordenboek. Lezen: Aanwijzingen die bewijzen dat het om een fantasie-verhaal gaat. Waarom staan er in dit boek de letters ø en å?	Woorden: Betekenenissen opzoeken in het (spreek-) woordenboek. Lezen: Wat betekent 'Er stroomt Vikingbloed door haar aderen'? Verband tussen Vikingen en kou/walvissen/elanden.	Woorden: Betekenenissen opzoeken in het (spreek-) woordenboek. Woorden van de week verwerken in een verhaal. Lezen: Aanwijzingen in de tekst vinden, antwoorden geven op vragen.	Woorden: Betekenenissen opzoeken in het (spreek-) woordenboek. Woorden uitbeelden. Lezen: Aanwijzingen in de tekst vinden en daarmee verhalen samenvatten.
Toets-opdrachten	Begrijpend lezen: 5 meerkeuzevragen Woordenschat: 2 open vragen, 1 betekenisvolle zin, 2 meerkeuzevragen	Begrijpend lezen: 5 meerkeuzevragen Woordenschat: 2 open vragen, 1 betekenisvolle zin, 2 meerkeuzevragen	Begrijpend lezen: 5 meerkeuzevragen Woordenschat: 2 open vragen, 1 betekenisvolle zin, 2 meerkeuzevragen	Begrijpend lezen: 5 meerkeuzevragen Woordenschat: 2 open vragen, 1 betekenisvolle zin, 2 meerkeuzevragen
Schrijf-opdrachten	Figuurlijk taal-gebruik weergeven in illustratie	Woorden met meerdere betekenissen	Quizvragen opstellen en beantwoorden	'Wist je dat....?' poster.

***Toets:** Op de vierde dag wordt de toets afgenomen. De toets kent twee onderdelen: begrijpend lezen en woordenschat. De leerlingen maken de toets individueel en de toets wordt daarna gelijk nabesproken. Als meerdere leerlingen het verkeerde antwoord gekozen hebben, is het van belang om de denkstappen nog eens hardop voor te doen en in de week erna extra aandacht aan te besteden via modeling.

****Schrijfopdrachten:** Er kan voor gekozen worden om een schrijfopdracht uit te spreiden over twee weken. Maak in dat geval een keuze uit de bovenstaande opdrachten.

OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 1-5

'Reis naar het Høge Nøorden' - Mathilda Masters

Wanneer Kokkie een postkaart ontvangt met daarop alleen maar de zin 'vader is verløren', begint het avontuur. Kokkie is vastbesloten om naar het hoge noorden af te reizen. Ze gaat haar verdwenen vader opsporen, en Max en Trixie gaan uiteraard mee. Het is het begin van een razend spannende, dolkomische tocht. Vol met verschrikkelijke Vikingen, brullende beren en ijdele elanden. De keukenprins van Mocano is een fantasierijke serie, spannend en grappig, met veel illustraties.

De lesdoelen van les 1-5:

'Reis naar het Høge Nøorden' - Mathilda Masters blz. 8 t/m 63	
Verhalend: humor / spanning / Scandinavië	- De leerlingen hebben plezier tijdens het lezen. - De leerlingen kunnen de verhaallijnen herkennen en volgen. - De leerlingen kunnen aangeven wat echt kan gebeuren en wat fantasie is. - De leerlingen weten bijzonderheden te noemen van landen in het noorden.
Teamopdrachten	
Woordenschat:	- De leerlingen kunnen de betekenissen van (spreek-)woorden in het woordenboek opzoeken en de betekenis verduidelijken met illustraties en betekenisvolle zinnen. - De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze woorden verduidelijken a.d.h.v. woordwebben.
Begrijpend lezen:	- De leerlingen kunnen op basis van aanwijzingen voorspellen waar het verhaal over gaat en wat het schrijfdoel van de auteur is. - De leerlingen kunnen in de tekst aanwijzingen vinden die bewijzen dat het om een fantasieverhaal gaat. - De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat 'Vader is verløren' betekent. - De leerlingen kunnen uitleggen waarom in het verhaal steeds de letters ø en å voorkomen.
Schrijven:	- De leerlingen kunnen de betekenis van figuurlijk taalgebruik weergeven in een illustratie.

Vorbereiding (voorafgaand aan les 1-5):

- Stel teams samen en bepaal de maatjes.
- Zet het digibordschema 'Reis naar het Høge Nøorden' les 1-5* klaar.
- Hang de woordmuur op.
- Leg de teambakken klaar met daarin de leesboeken, teamboekjes, werkschriften, de spiekbrieven en de memo's.*
- Leg een kist/doos klaar die kan dienen als schatkist voor de woordbonnen.
- Leg een beker klaar met daarin de lollystokjes waarop de namen van de leerlingen staan.
- Leg voldoende woordbonnen klaar.
- Leg (spreek)woordenboeken klaar (teamopdrachten).
- Leg de kaart 'Voorspellen met de dobbelsteen' en een dobbelsteen voor elk team klaar (les 1).
- Leg voor elk team een A3 en tekenmateriaal klaar (les 1 en 5).
- Leg per team 2x de studiewijzer 'uitdrukkingen en spreekwoorden'* klaar (les 2).
- per team 4x de studiewijzer 'woord en betekenis'*
- Leg het kopieerblad 'woordwebben', klaar (les 3).
- Leg antwoordblad ABCD* met wasknijper klaar per leerling (les 4).

* Zie site: <http://successforall-nederland.nl>

Les	Woorden van de week	Blz.	Betekenis
1.	murmelen	13	<i>Zacht en onduidelijk praten.</i>
1.	verstrooid	13	<i>In de war.</i>
1.	de cultuur	21	<i>De ontwikkeling van een volk.</i>
1.	de ingewanden	24	<i>De organen in je buik.</i>
2.	verwachtingsvol	27	<i>Hoopvol.</i>
2.	zich het hoofd breken (uitdr.)	29	<i>Proberen een antwoord te vinden op een moeilijke vraag.</i>
2.	vastberaden	30	<i>Heel zeker van je plan zijn.</i>
2.	de cabine	40	<i>Afgesloten ruimte voor bestuurder of passagiers.</i>
3.	het gewei	46	<i>De hoorns die een dier op zijn kop kan hebben.</i>
3.	tegen het lijf lopen (uitdr.)	47	<i>Tegengekomen.</i>
3.	de Viking	53	<i>Middeleeuwse soldaat uit Scandinavië.</i>
3.	het volume	53	<i>Sterkte van geluid.</i>

Les 1

- Samenwerk vaardigheid:** - Door de teams te bepalen.
- Lesdoel:** - De leerlingen kunnen op basis van aanwijzingen voorspellen waar het verhaal over gaat en wat het schrijfdoel van de auteur is.
- Materialen:**
- 'Reis naar het Høge Nøorden' blz. 8 t/m 24
 - Brain Game, nr. 35
 - Groepsvormingsactiviteit nr. 18, 'In de cirkel'
 - A3 poster per team en tekenmateriaal
 - werkschrift les 1-5
 - teamboekje les 1-5

INTRODUCTIE

"Vandaag is de start van het Success for All in deze groep. Sommige onderdelen zijn nieuw en sommigen zijn hetzelfde als bij alle lessen van Success for All; we lezen weer in mooie boeken en in teams samenwerken. Natuurlijk gaan we vandaag starten met een nieuw boek. Voordat we met het boek gaan beginnen gaan we eerst een naam en een yell bedenken voor de teams. Dit doen we net als in E5 of M6: we overleggen eerst in het team en bedenken dan een teamnaam en een yell die daar goed bij past. Maar eerst gaan we een spel spelen en tijdens dit spel moet je goed samenwerken."

Brain Game, nr. 35: 'Vroemmm iek!'

tijd 5 minuten

TEAMNAAM EN TEAMBOEKJE

tip Zie Groepsvormingsactiviteiten, nr. 18: 'In de cirkel'

1. Uitleg. "Overleg in je team wat jullie overeenkomsten zijn. Misschien heb je een bijzonder plekje bezocht, heb je een leuke hobby of een toffe film gezien. Schrijf of teken dat in jouw hoekje van de poster. Kijk daarna of er ook iets is wat je allemaal gedaan hebt, misschien zijn jullie allemaal naar een pretpark geweest of vinden jullie allemaal hetzelfde eten lekker. Dat kun je dan gebruiken voor je teamnaam (en je teamyell). Als mijn teamleden en ik allemaal op verjaardag zijn geweest van een gekke tante kunnen wij ons team bijvoorbeeld het 'bijdehante-tanteteam' noemen. Maar voordat we gaan overleggen, gaan we eerst even afspreken hoe we dat gaan doen. Wie weet nog met welke stem je gaat overleggen?" **DDU. Geef kort tijd om na te denken, te overleggen met maatje en geef dan een beurt.** "Je overlegt met je overlegstem of fluisterstem. Een overlegstem is een zachte stem, je maatje en je team kunnen je stem dan horen, maar de rest van de klas niet. Ga nu in je team overleggen wat jullie samenbind. We spreken af dat we om de beurt praten en zorg dat iedereen aan de beurt komt. Als iedereen de beurt heeft gehad, ga je nadenken over wat jullie allemaal hetzelfde hebben en dat schrijf je dan in de middelste cirkel. Als er iets is wat jij alleen gedaan hebt en je teamleden niet dan schrijf je dat in je eigen cirkel. Voor het bedenken van jullie teamnaam en yell kijk je goed naar wat in de middelste cirkel staat." **Geef tijd voor overleg in het team.**

tijd 10 minuten

tip Kijk of de opdracht goed begrepen wordt en stuur bij als dat nodig is.

GH Geef van elk team een leerling de beurt (b.v. met lollystokjes of nummers) om de naam te zeggen en hoe ze daarop gekomen zijn, waardeer de originaliteit en of het een echte teamnaam is.

2. Schrijver van de dag/week. “Overleg wie van jullie de schrijver van de dag/week wordt. Die schrijft de teamnaam op de A3 poster. Als jullie deze week nog meer bedenken wat je samen hebt, dan mag je dat erbij tekenen.”

3. Teamboekje en teamlijst. “Net als in M6 ligt in jullie teambakje weer een teamboekje. Voorin het teamboekje staat een taakbrief. Hier staan alle opdrachten voor de hele week in. Op de taakbrief kunnen jullie invullen wanneer jullie wat willen doen. De opdrachten die horen bij begrijpend lezen staan meestal op volgorde. Ik zal elke dag vertellen welke opdrachten bij welke bladzijden uit het boek horen. Naast de taakbrief staat de teamlijst. Hierop noteert de schrijver van de dag de punten die het team verdient als er goed samengewerkt wordt. Iedere week bepalen jullie per team aan welke vaardigheid jullie willen werken. Overleg in je team aan welk doel jullie deze week extra aandacht willen besteden en schrijf dat op in het teamboekje op de teamlijst van week 1. Elk team krijgt van mij (10) punten voor ‘Maak de opdracht af’ omdat het elk team gelukt is een echte teamnaam te bedenken en een samenwerkvaardigheid te bepalen. Aan het einde van de les mag ieder team de punten optellen en na vijf lessen gaan we kijken welk team het team van de week is geworden. Morgen gaan jullie de eerste teamopdrachten maken.”

///

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de eerste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

1. Uitleg. “Net zoals bij de eerdere lessen van Success for All beginnen we de les met het opschrijven van de woorden van de week. Ik lees ze eerst hardop voor.”

2. Lees de woorden voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.

3. De leerlingen schrijven de woorden in het werkschrift op.

tijd

10 minuten

klaar

woordenlijst

modeling

4. Woorden van de week. “Vandaag gaan we kijken wat we van de eerste vier woorden weten. Het eerste woord is ‘murmelen’. Mijn oma zei vroeger wel eens tegen mij “Kind, zit niet zo te murmelen”. Dit zei ze als ze mij niet verstond. Wat weten jullie van het woord ‘murmelen’? Denk zelf even na en overleg daarna met je maatje/team wat jullie weten van het woord.” **Geef de leerlingen de mogelijkheid om eerst zelf na te denken en daarna uit te wisselen met het team. Geef via het trekken van een lollystokje een beurt. Waardeer actief luistergedrag met punten voor het team.** “Ik schrijf dit achter het woord op de woordmuur. Nu de andere woorden: ‘verstrooid’, ‘de cultuur’ en ‘de ingewanden’. Bespreek met je maatje/team wat je weet van deze woorden. Luister actief naar de ander zodat je goed hoort wat je maatje/teamlid zegt, want straks geef ik een beurt en dan moet jij misschien vertellen wat jullie besproken hebben.” **Geef tijd voor overleg over (één van) de woorden en bepaal via het trekken van een lollystokje/nummer wie een beurt krijgt. Waardeer (ook bij een fout antwoord) het actief luistergedrag en leg uit dat het team daarom de punten krijgt.**

GH

///

GH

///

→

tip

Noteer de suggesties op de woordmuur.

Doe de denkstappen even kort voor als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden.

5. Woordenlijst. “Na het lezen vul je de woordenlijst van les 1-5 verder in. Samen met je team vul je met één van de woorden van vandaag een teambon in en die stop je in de schatkist.

Bij de afronding van de les/tijdens les 5 (naar keuze) gaan we de mooie zinnen van de teambonnen bespreken.”

VOORSPELLEN EN DOEL VAN DE SCHRIJVER

Doel: De leerlingen kunnen op basis van aanwijzingen voorspellen waar het verhaal over gaat en wat het schrijfdoel van de auteur is.

1. Uitleg. “Vandaag beginnen we te lezen in een nieuw boek, het boek ‘De reis naar het Høge Nørden’ van Mathilda Masters. De titel van het boek vertelt al iets over waar het boek over gaat. Misschien kon je dat ook zien aan de woorden van de week. Is dit boek een verhalend of een informatief boek?” **DDU. Geef kort tijd om na te denken, te overleggen met maatje en geef dan een beurt.** “Dit boek is een verhaal. Gebruik dus straks de ‘verhaal’-kant op het blad ‘Voorspellen met de dobbelsteen.’

DDU

2. Opdracht. “Ieder team gooit met de dobbelsteen en kijkt op de kaart welke opdracht bij het aantal ogen van de dobbelsteen hoort. Zoek de aanwijzingen op in het boek en overleg wat jullie teamantwoord is. Zorg ervoor dat iedereen dat teamantwoord kan geven. Als je klaar bent, kun je nog eens met de dobbelsteen gooien en een volgende vraag gaan opzoeken in het boek.”

GH **Geef tijd om te bladeren in het boek, te overleggen en te komen tot teamantwoorden. Geef willekeurige beurten en schrijf de belangrijkste voorspellingen op en waardeer de antwoorden met punten.**

///
tip *Schrijf de voorspellingen op.*

DDU **3. Schrijversdoel.** “De schrijver heeft het boek geschreven met een bepaald doel, wat wil de schrijver denk je?” **DDU.** “Het is een boek met een verhaal, maar ook met veel tekeningen. Aan die tekeningen kun je zien dat het een grappig boek is. De schrijver wil ons vermaken, hij wil graag dat we plezier hebben tijdens het lezen.”

VOORLEZEN

Doel: De leerlingen worden gestimuleerd in hun fantasie- en inbeeldingsvermogen en de leesmotivatie wordt vergroot.

tip *Tijdens het voorlezen kan ervoor gekozen worden om de leerlingen de teamposters af te laten maken.*

tip **1. Voorlezen. Lees bladzijde 8 t/m 24 voor.** *Model tussendoor het verhelderen van moeilijke woorden, bijv. ‘onontdekt’ - blz. 8, ‘gekidnapt (leesmoeilijkheid)’ - blz. 11, ‘cakes’ (leesmoeilijkheid) - blz. 15, ‘binnenplaats’ - blz. 17, ‘congres’ - blz. 20, ‘natuurwetenschappen’ - blz. 22 en/of skiënde (leesmoeilijkheid) - blz. 23.*

AFRONDING

GH **1. Terugblik.** “Bekijk je voorspelling. Hadden we al een deel van het verhaal goed voorspeld? Een voorspelling komt niet altijd uit, omdat de schrijver ons ook wel eens op het verkeerde been zet. Het gaat er vooral om dat je een aanwijzing kunt vinden.” **Geef tijd voor overleg en het komen tot een teamantwoord. Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**

///

2. Woorden van de week. “De eerste vier woorden zijn de woorden die in de tekst van vandaag staan. Als het goed is weten we nu wat de woorden betekenen. Elk team krijgt één woord van de week. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep. Dat kan op vier verschillende manieren: 1. tekenen van het woord, 2. uitbeelden van het woord, 3. woordweb, 4. laten raden door het geven van tips (heeft te maken met, het tegenovergestelde is, je hebt het nodig bij, enz..).”

GH **Geef elk team een woord van de week, geef tijd voor overleg en laat elk team het woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje.**

/// **Elk team dat het woord goed raadt of woord goed uitlegt: punten.**

terugblik

- samenwerkingvaardigheid
- woorden van de week
- voorspellen en doel van de schrijver
- voorlezen
- punten en feedback

vooruitblik

- woorden van de week
- teamopdrachten

Les 2

- Lesdoel:**
- De leerlingen kunnen in de tekst aanwijzingen vinden die bewijzen dat het om een fantasieverhaal gaat.
 - De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat 'Våder is verløren' betekent.

Materialen:

- 'Reis naar het Høge Nøorden' blz. 25 t/m 40
- teamboekje les 1-5
- werkschrift les 1-5
- per team 2x de studiewijzer 'uitdrukkingen en spreekwoorden'*
- per team 4x de studiewijzer 'woord en betekenis'*
- per team een mapje die kan dienen als teamwoordenboek
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- terugblik**
- samenwerkvaardigheid
 - woorden van de week
 - teamopdrachten

- vooruitblik**
- woorden van de week
 - teamopdrachten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de woorden 5 t/m 8 weten of waar ze de woorden mee associëren.

**tijd
klaar**

1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen. Laat ze daarna bij de woorden van les 1 kijken of ze de juiste bladzijde opgeschreven hebben en of ze de betekenis van een woord kunnen omschrijven. Vervolgens schrijven ze met deze woorden betekenisvolle zinnen.

5 minuten

maatje helpen, woordenlijst

GH

2. Woorden van de week. "Bespreek de woorden 5 t/m 8 en bedenk wat je samen al van de woorden weet. Denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat ze bedacht hebben bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur.**

**→
///**

Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.

"De hints op de woordmuur gaan je helpen bij het verhelderen van de woorden."

3. Teamwoordenboek. "Jullie krijgen van mij vier keer de studiewijzer 'woord en betekenis.' Jullie kiezen vier woorden van de week. Vul met deze woorden de studiewijzers in. Deze gaan vervolgens in een mapje. De woorden leg je, net als in een echt woordenboek, op alfabetische volgorde. Als jullie klaar zijn, gaat het teamwoordenboek in jullie teambak. Volgende week vullen jullie je eigen teamwoordenboek verder aan."

4. Woordenlijst/bonnen. "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Samen met je team overleg je welk woord van vandaag het woord is dat jullie gaan gebruiken voor een teamwoordbon. Deze gaat in de schatkist."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen in de tekst aanwijzingen vinden die bewijzen dat het om een fantasieverhaal gaat en waarom in het verhaal steeds de letters ø en å voorkomen.

1. Modeling. "Vandaag gaan we werken in ons teamboekje. De eerste opdracht gaat over het hele boek. Soms is een verhaal waargebeurd en soms is een verhaal opgeschreven vanuit de fantasie van de schrijver. En soms is het ook een combinatie van deze twee. Dit boek is geschreven

vanuit de fantasie van de schrijver. Jullie gaan op zoek naar aanwijzingen die bewijzen dat het om een fantasieverhaal gaat en dan het onmogelijk waargebeurd kan zijn. Elke keer als je een aanwijzing in de tekst vindt over de ik-persoon plak je een memo. Ik doe het even voor.” **Lees bladzijde 8 hardop voor.** “De prins van Mocano? Daar heb ik nog nooit van gehoord. Ik heb wel eens gehoord van Monaco, dat is een klein landje bij Frankrijk. Ik plak hier een memo bij en overleg straks met mijn team of zij wel eens van ‘Mocano’ gehoord hebben. Ik plak ook een memo bij het woord ‘ontdekkingsreiziger’. Het is wel een beetje vreemd dat zijn moeder er niet is. En ontdekkingsreizen maken is toch iets wat mensen vroeger deden? Ook dit kan ik straks met mijn team overleggen. Lees nu de opdrachten goed door en bedenk aan welke opdrachten je vandaag als team kunt werken. Let hierbij ook op de bladzijden die je vandaag gaat lezen. Jullie kunnen ervoor kiezen om te beginnen met de opdrachten die horen bij de woorden van de week, maar jullie kunnen ook beginnen met de opdrachten die horen bij het lezen. Tijdens les 5 maken we met elkaar alle opdrachten af. Bespreek eerst met elkaar aan welke opdrachten jullie willen gaan werken en ga dan lezen. Als je informatie leest over de ik-persoon, plak je hier een memo bij. Na het duolezen en het verhelderen van moeilijke woorden, gaan jullie met de teamopdrachten aan de slag. Denk hierbij aan de samenwerkvaardigheid waaraan jullie willen gaan werken deze week.”

2. Plannen van de opdrachten en zelfstandig lezen: bladzijde 25 t/m 40. Memo’s plakken op moeilijke woorden en aanwijzingen.

tijd 10 minuten

klaar woordenlijst aanvullen, alvast starten met de teamopdrachten

3. Maatjeswerk: memo’s vergelijken, moeilijke woorden bespreken en aan elkaar uitleggen.

tijd 10 minuten

klaar duolezen: blz. 36 t/m 40

4. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten.

tijd 10 minuten

GH **5. Bespreken met groep. Bespreek met de groep welke teamopdrachten ze gemaakt hebben. Besteed aandacht aan de aanwijzingen die de teams hebben gevonden op de vraag waardoor ze weten dat het om een fantasieverhaal gaat en wat ‘Våder is verløren’ betekent.**

/// **Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.**

AFRONDING

GH **1. Samenwerken. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe de planning en de samenwerking gegaan is tijdens het maken van de opdrachten. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. Vraag welk samenwerkdoel de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken. Laat de andere teams Tips en Tops geven. Teams die een opdracht af hebben kunnen die opdracht voor beoordeling inleveren.**

///

GH **2. Woordmuur. “Elk team krijgt één woord van de week. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep.” Geef elk team een woord van de week, geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje.**

/// **Elk team dat het woord goed raadt of woord goed uitlegt: punten.**

terugblik

- woorden van de week
- teamopdrachten
- punten en feedback

facultatief - bespreken van de teamwoordbonnen en bepalen van de punten (of tijdens les 5)

voortuitblik

- woorden van de week
- teamopdrachten

Les 3

Lesdoel: - De leerlingen kunnen uitleggen waarom in het verhaal steeds de letters ø en å voorkomen.

Materialen:

- 'Reis naar het Høge Nøorden' blz. 41 t/m 55
- teamboekje les 1-5
- werkschrift les 1-5
- kopieerblad 'woordwebben' les 3

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik

- woorden van de week
- teamopdrachten

vooruitblik

- woorden van de week
- teamopdrachten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de laatste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen. Daarna bij de woorden van les 1 en 2 kijken of ze de juiste bladzijde opgeschreven hebben en of ze de betekenis van een woord kunnen omschrijven. Vervolgens schrijven ze met deze woorden betekenisvolle zinnen.

tijd 5 minuten

klaar maatje helpen, woordenlijst

2. Woorden van de week. "Bespreek de laatste vier woorden en bedenk wat je samen al van de woorden weet. Denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat ze bedacht hebben bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur. Waardeer met punten. Doe de denkstappen even kort voor als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden.**

GH

→

///

3. Woordenlijst/bonnen. "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Samen met je team overleg je welk woord van vandaag het woord is dat jullie gaan gebruiken voor de schatkist."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen uitleggen waarom in het verhaal steeds de letters ø en å voorkomen.

1. Uitleg. "Bij het leesdoel van deze week, het verhelderen, is het belangrijk dat je de tekst zorgvuldig leest en vaak herleest. Zo kun je een goed antwoord vinden op de teamvragen. Bij de verhelderopdrachten is het belangrijk dat je elke stap goed doorleest en de eerste stap eerst doet, voordat je naar de volgende stap gaat."

2. Plannen van de opdrachten en zelfstandig lezen: bladzijde 41 t/m 55 en memo's plakken op moeilijke woorden en aanwijzingen.

tijd 10 minuten

klaar woordenlijst, alvast bezig met de teamopdrachten

3. Maatjeswerk: memo's vergelijken, moeilijke woorden bespreken en aan elkaar uitleggen.

tijd 10 minuten

klaar duolezen: blz. 52 t/m 55, woordenlijst bekijken en eventueel aanvullen

4. Teamopdrachten. Plannen en uitvoeren van de opdrachten.

tijd 10 minuten

GH

5. Bespreken met groep. Bespreek met de groep welke teamopdrachten ze gemaakt hebben. Besteed aandacht aan de aanwijzingen die de teams hebben gevonden op de vraag waarom in

het verhaal steeds de letters ø en å voorkomen. Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

///

AFRONDING

1. Samenwerken. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe de planning en de samenwerking gegaan is tijdens het maken van de opdrachten. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. Vraag welk samenwerkdoel de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken. Laat de andere teams Tips en Tops geven. Teams die een opdracht af hebben kunnen die opdracht voor beoordeling inleveren.

2. Woorden van de week. “Nu gaan we alle woorden nog even oefenen, zodat we de woorden en hun betekenis goed kunnen onthouden. Dit keer doen we dat met woordwebben. Lees de woorden om de wolk, welk woord past het best in het midden?”

Geef tijd voor het maken van het werkblad.

facultatief (Voordat de antwoorden besproken worden in de groep kunnen de leerlingen eerst hun antwoorden vergelijken met hun maatje.)

Laat de leerlingen per woordweb steeds hardop het antwoord geven. Ga naar het volgende woord als iedereen hetzelfde antwoord geeft. Als de leerlingen verschillende antwoorden geven, model de denkstappen die de leerlingen moeten nemen om tot het goede antwoord te komen.

terugblik

- lezen en teamopdrachten
- woorden van de week
- punten en feedback

vooruitblik

- toets
- voorbereiding schrijf-/tekenopdracht

facultatief

- boekenclub: “Wie gaat er lezen?”
- logboekje: “Morgen meenemen naar school!”

Les 4

Lesdoel: - De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

Materialen: - 'Reis naar het Høge Nøorden' blz. 56 t/m 63
- werkschrift les 1-5
- toetsboekje, toets les 4
- ABCD blad met wasknijper per leerling

Facultatief:
- Tips en Tops
- logboekjes
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - woorden van de week
- teamopdrachten

vooruitblik - toets
- voorbereiding op de schrijfopdracht

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Oefenen voor de toets. De leerlingen kunnen zich voorbereiden op de toets door de betekenis van de woorden nog even door te nemen. Dit kan via de eigen woordenlijst, de woordmuur of het teamwoordenboek.

tijd 5 minuten

TOETS

Doel: De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

1. Zet de leerlingen in toetsopstelling.
2. Lees de vragen uit het toetsboekje voor. Geef uitleg bij de vragen, o.a. door duidelijk aan te geven wat de bedoeling is van een vraag.
3. Zelfstandig lezen: blz. 56 t/m 63 en maken van de vragen.

tijd 30 minuten

klaar woordenlijst afmaken, stillezen

4. Bespreken van de vragen. "Je krijgt van mij een blad met daarop de letters ABCD. We gaan de vragen bespreken en elke keer als ik de vraag opgelezen heb, kijk je of je gekozen had voor antwoord A, B, C of D. Heb je voor B gekozen dan zet je de wasknijper op B. Koos je voor C dan doe je de wasknijper op die letter. Daarna doen we op mijn teken het bordje omhoog." **Lees de eerste vraag voor en vraag aan de leerlingen om de wasknijper op de letter van hun antwoord te zetten. Kijk of de (bijna alle) leerlingen het goede antwoord hebben en ga dan door. Als er veel verschillende antwoorden gegeven zijn, model dan de stappen die de leerlingen hadden moeten maken om tot het juiste antwoord te komen.**

tijd 10 minuten

→ *Haal de toetsen op en zet de resultaten in de scorelijst weektoets.*

FACULTATIEF: LEESPLEZIER → LOGBOEKJE EN BOEKENCLUB

Doel: De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.

1. Logboekje. "Vandaag ga je samen met je team de opdracht bespreken die je hebt gemaakt. Je vertelt om de beurt wat je deze week hebt gelezen en welke opdracht je hebt gemaakt."

tijd 5 minuten

tip *Observeer of de maatjes goed overleggen en of iedereen een opdracht gemaakt heeft.*

/// Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

tip *Bespreek eventueel alvast de opdrachten voor volgende week.*

	2. Opdracht. “De vorige keer hebben we op het bord geschreven wie van jullie vandaag uit zijn thuisleesboek gaat voorlezen. We hebben afgesproken dat je eerst aan je teamleden gaat vertellen waar je boek over gaat. Dan snappen zij het verhaal dat je straks gaat voorlezen beter. Tijdens het lezen luisteren je teammaatjes goed naar jou.”
tijd	<u>10 minuten</u>
	3. Tips en Tops. De teamleden vullen nu hun lijstje met Tips en Tops in. “Vertel nu aan elkaar waarom je een Tip of een Top gegeven hebt en leg goed uit waarom.”
tijd	<u>10 minuten</u>
///	Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.
	4. Voorlezen. Wie wil mag voorlezen aan de groep. De groep kan dan Tops geven.

VOORBEREIDING OP DE SCHRIJF-/TEKENOPDRACHT

Doel: De leerlingen kunnen aangeven wat er bedoeld wordt met figuurlijk taalgebruik.

DDU	1. Uitleg. “Morgen, tijdens les 5, hebben we de tijd om de opdrachten af te maken, maar er is ook altijd een nieuwe opdracht. Dit is meestal een schrijfofopdracht, maar deze week is het een tekenopdracht. In dit boek gebruikten de schrijvers niet alleen tekst, maar ook illustraties om het verhaal aan ons duidelijk te maken. Soms worden ook zinnen gebruikt die een plaatje in je hoofd maken, bijvoorbeeld de zin: Daarmee renden ze vliegensvlug de loopplank op. Hoe ziet vliegensvlug eruit, wat weet je dan van hoe ze renden?” DDU. “Dan weet je dat ze zo snel gingen dat het leek alsof ze vlogen. Als je zoiets omschrijft dan maak je gebruik van figuurlijk taalgebruik. Een uitdrukking is figuurlijk taalgebruik. Dat betekent dat je met woorden iets anders bedoelt dan dat je het zegt. Het tegenovergestelde is letterlijk taalgebruik, dan bedoel je precies wat je zegt. Als ik zeg: ‘Ga eens aan de kant’, gebruik ik dan figuurlijke taal of letterlijke taal?” DDU. “Ik zeg dan precies wat ik bedoel, namelijk dat je aan de kant moet gaan. Maar nu ben ik heel boos en zeg ik: ‘Ik kook van woede!’ Wat bedoel ik nu dan?” DDU. “Ik bedoel niet dat ik letterlijk kook, maar dat ik zo kwaad ben dat ik niet meer goed kan nadenken. ‘Koken van woede’ is figuurlijk taalgebruik.”
DDU	2. Opdracht. “Op <u>bladzijde 54</u> , in de tweede alinea staat de zin: ‘Toen kreeg de Viking Trixie en mij in het oog.’ Overleg met je team hoe je dit zou kunnen tekenen en wat de schrijvers met deze zin bedoelden te zeggen.” Geef tijd voor overleg en het komen tot een teamantwoord. Waardeer goede samenwerking en juiste teamantwoorden met punten.
GH	<i>Als er tijd over is kunnen de leerlingen de tekening bij de zin: ‘Toen kreeg de Viking Trixie en mij in het oog’ maken.</i>
///	
→	

FACULTATIEF: TECHNISCH LEZEN

Doel: De leerlingen kunnen woorden met een leesmoeilijkheid correct en vloeiend lezen.

	1. Uitleg. “Elke week lezen we ook woordrijtjes om te oefenen met het lezen van woorden. Dit zijn woorden uit het verhaal die een leesmoeilijkheid hebben, zoals bijvoorbeeld woorden met een -c-, woorden met -eau, hele lange woorden of leenwoorden uit het Engels of Frans. Hoe vaker je een woord leest, hoe makkelijker en sneller je de woorden kunt lezen als je ze een volgende keer tegenkomt.”
	2. Lees de woorden van les 4 in het teamboekje hardop voor. Lees ze daarna in koor.
	3. Maatje 1 leest hardop de rijtjes, maatje 2 controleert of de woorden goed gelezen worden. Wisselen van beurt.
→	Noteer welke leerlingen de rijtjes correct en vloeiend kunnen lezen (kopieerblad ‘vloeiend lezen’).

AFRONDING

terugblik	- toets - voorbereiding schrijfofopdracht - punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)
facultatief	- logboekjes: “Deze nemen jullie mee naar huis.” - boekenclub: “Wie leest volgende week?” Zet de namen op het bord.
→	

Speel een BrainGame naar keuze

vooruitblik

- schrijfpdracht
- team van de week

Les 5

Lesdoel:

- De leerlingen kunnen aangeven wat er bedoeld wordt met figuurlijk taalgebruik.
- De leerlingen kunnen op basis van de kennis die ze opgedaan hebben de voorspellingen beoordelen en aanvullen.

Materialen:

- 'Reis naar het Høge Nøorden', blz. 8 t/m 63
- teamboekje, les 1-5
- A3-posters en tekenmateriaal

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik

- toets
- voorbereiding op schrijf-/tekenopdracht

vooruitblik

- schrijfoopdracht
- inleveren teamboekjes en woordlijsten
- team van de week

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Opdracht. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen, kijken of ze de juiste bladzijde en de betekenisvolle zinnen met de woorden opgeschreven hebben.

2. Inleveren van de woordenlijst. "Vandaag levert iedereen zijn woordenlijst in. Ik ga deze lijst nakijken. Als een lijst goed ingevuld is, met woorden met de juiste betekenis en betekenisvolle zinnen, verdient het team punten."

TEAMOPDRACHTEN: AFMAKEN EN POSTER MAKEN

Doel: De leerlingen kunnen de betekenis van figuurlijk taalgebruik weergeven via een illustratie.

DDU

1. Uitleg. "Vandaag hebben we de tijd om de opdrachten af te maken, maar tijdens de vijfde les werken we ook meestal aan een schrijfoopdracht. Dit keer is dat een tekenopdracht. Gisteren hebben we de zin: 'Toen kreeg de Viking Trixie en mij in het oog.' uitgelegd. We hebben bedacht hoe we dit moeten tekenen en wat de schrijvers met deze zin wilden zeggen. Als je zoiets omschrijft dan maak je gebruik van figuurlijk taalgebruik. Een uitdrukking of een spreekwoord is figuurlijk taalgebruik. Dat betekent dat je met woorden iets anders bedoelt dan dat je het zegt. Maar de meeste zinnen zijn gewone zinnen. Hoe noem je zinnen die het tegenovergestelde van figuurlijk taalgebruik zijn? Bedenk met elkaar een voorbeeld van zo'n zin." **DDU.** "Het tegenovergestelde van figuurlijk is letterlijk taalgebruik. Als je iets letterlijk bedoelt dan zeg je precies wat je bedoelt. Vandaag gaan we van de zinnen 'De keuken was in rep en roer', 'Mijn oren jeukten van nieuwsgierigheid' en 'Een stem waar de honing vanaf leek te druipen' een poster maken waarmee we de betekenis duidelijk maken. De afvinklijst uit het teamboekje gaat je daarbij helpen. Hierin vind je de stappen die je moet nemen voor het maken van een poster. Overleg nu welke opdrachten jullie nog verder af moeten maken en waar jullie eerst mee aan het werk willen." **Geef tijd voor overleg.** "Elk team gaat nu aan het werk. Zorg ervoor dat je de opdrachten allemaal afkrijgt en dat iedereen weet wat jullie bij de opdrachten geschreven hebben."

2. Opdracht: opdrachten van de week, zoeken van de betekenissen van figuurlijk taalgebruik en maken van de posters.

tijd 25 minuten

klaar voorbereiden op de presentatie

/// Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

	3. Presentatie van één opdracht. “Jullie gaan nu als team één opdracht presenteren aan de groep. Overleg welke opdracht jullie gaan presenteren en zorg ervoor dat iedereen antwoord kan geven op vragen van de groep.”
tijd	<u>10 minuten</u>
	4. Laat de teams de opdracht presenteren aan de groep, geef mogelijkheden voor het stellen van vragen aan de teams en laat de groep Tops geven. De teams kunnen deze tops inzetten voor het samenwerkdoel voor de komende week (dit kan de schrijver van de dag/week noteren bij de tips en tops op de taakbrief van les 6-10).
tijd	<u>10 minuten</u>
	5. Bespreken. Besteed aandacht aan het samenwerken, evalueer de samenwerking in de teams en bespreek met elkaar de moeilijkheden en een mogelijke aanpak (“Wat ga je volgende week anders/hetzelfde doen?”) voor de volgende week.
tijd	<u>5 minuten</u>
///	Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

TERUGBLIK OP VOORSPELLEN

Doel: De leerlingen kunnen op basis van de kennis die ze opgedaan hebben de voorspellingen beoordelen en aanvullen.

	1. Uitleg. “We zijn nu al vijf lessen bezig met het boek ‘Reis naar het Høge Nøorden’. Met de dobbelsteen hebben we allerlei voorspellingen gedaan over het boek. Vandaag gaan we kijken of we het nog steeds eens zijn met onze voorspellingen. Voorspellingen kunnen uitkomen, maar het is natuurlijk helemaal niet raar dat ze soms ook niet uitkomen. De schrijver kan je bijvoorbeeld op een verkeerd been hebben gezet.”
GH	2. Opdracht. “We gaan eerst kijken naar ‘wie’. We hebben voorspeld dat het boek gaat over (<i>vul aan wat het antwoord van de groep was</i>). Nu we al vijf dagen in het boek hebben gelezen weten we nu meer over de hoofdpersonen van het boek. Hebben we het juist voorspeld?” Evalueer samen met de leerlingen de voorspelling en geef punten voor juiste argumenten om het zo te laten, aan te vullen en/of te veranderen. “Dan gaan we nu kijken naar de plek. <i>Waar</i> speelt het verhaal zich af? Klopt dit met wat we nu gelezen hebben?” Evalueer samen met de leerlingen de voorspelling en geef punten voor juiste argumenten om het zo te laten, aan te vullen en/of te veranderen. Ga zo alle punten van de voorspelling langs en laat de teams overleggen welke argumenten ze hebben of iets te veranderen of de voorspelling zo te laten staan.
///	
GH	
///	
tip	<i>Als leerlingen moeite hebben met het vinden van argumenten, model dan voorbeelden van argumenten op basis van aanwijzingen in het boek.</i>
	3. Afronding. “We hebben de voorspellingen aangepast met dat wat we nu weten over het verhaal. Maar het verhaal is natuurlijk nog niet afgelopen. Er kan nog veel gebeuren en misschien gaat het verhaal dan een andere kant op. Als het boek helemaal uit is dan kunnen we kijken of onze voorspelling helemaal is uit is gekomen.”

AFRONDING

facultatief	1. Schatkist. “In onze schatkist zitten de woordbonnen met zinnen die we als team gemaakt hebben. Op jullie teamlijst heb je geschreven welke woorden je gebruikt hebt voor het maken van een mooie zin. We maken onze schatkist leeg om ruimte te maken voor de woordbonnen van de volgende week. Ik heb de woordbonnen allemaal bekeken en ik wil jullie een paar hele mooie zinnen laten horen.”
///	Lees een paar mooie zinnen voor of laat de leerlingen dat doen. Overleg of de zin op de ingeleverde woordbon betekenisvol is. Een team kan punten verdienen als de betekenis van het woord en een betekenisvolle zin goed op de woordbon zijn ingevuld. Besteed extra aandacht aan de zinnen, doe eventueel hardop denkend voor wat een zin betekenisvol maakt.
	2. Teamboekje. “Vandaag levert iedereen de woordenlijst en het teamboekje in. Deze wordt nagekeken en bij de volgende les besproken. Dan komen ook de laatste punten erbij. Aan het begin van les 6 horen jullie dan wie het team van de week is.”

GH
///

3. Terugblik. “Ik zag teams heel goed samenwerken. Ik kon echt zien dat ... en ... (noem namen teams) elkaar goed hielpen. Deze week hebben de schrijvers de punten bijgehouden op de teamlijsten. Tel de punten bij elkaar op en bedenk wat er deze week goed ging in het team als je denkt aan het samenwerken.” **Geef willekeurige beurten en waardeer het antwoord met punten.** “Deze punten hebben jullie verdiend omdat je goed hebt samengewerkt: jullie hebben goed naar elkaar geluisterd en elkaar goed geholpen.”

Bedenk met elkaar wat het team met de meeste punten mag doen als ‘team van de week’. Ieder team telt de punten op. Tijdens de volgende les kunnen hier nog de punten voor de teamopdrachten en het teamwoordenboek bij komen (indien nagekeken). Het team dat dan de meeste punten heeft is het ‘team van de week.’

4. Vooruitblik. “De volgende keer lezen we verder in ‘Reis naar het Høge Nøorden’.”

tip

Bij het nakijken van de woordenlijsten is het van belang om te letten of ieder teamlid de juiste bladzijden genoteerd heeft en een betekenisvolle zin heeft bedacht bij elk woord. Gebruik deze informatie om volgende week de instructie toe te spitsen op dat waar de meeste leerlingen moeite mee hebben. Als (bijna) alle leerlingen in staat zijn om betekenisvolle zinnen te formuleren, dan kunnen de eisen aan de zinnen wat verhoogd worden (bijvoorbeeld door te stellen dat het een zin moet worden met een duidelijke wie-/waar-/wanneerdeel of met bijvoeglijke naamwoorden).

Zie voor de ‘antwoorden bij het teamboekje’ achterin de handleiding.

OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 6-10

De lesdoelen van les 6-10:

‘Reis naar het Høge Nøorden’ - Mathilda Masters blz. 64 t/m 134	
Verhalend: humor/spanning /Scandinavië	- De leerlingen hebben plezier tijdens het lezen. - De leerlingen kunnen de verhaallijnen herkennen en volgen. - De leerlingen kunnen aangeven wat echt kan gebeuren en wat fantasie is. - De leerlingen weten bijzonderheden te noemen van landen in het Noorden.
Teamopdrachten	
Woordenschat:	- De leerlingen kunnen de betekenissen van (spreek-)woorden in het woordenboek opzoeken en de betekenis verduidelijken met illustraties en betekenisvolle zinnen. - De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze woorden verduidelijken a.d.h.v. betekenisvolle zinnen.
Begrijpend lezen:	- De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat er wordt bedoeld met ‘Er stroomt Vikingbloed door haar aderen’. - De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat Vikingen met de kou, met walvissen en met elanden hebben. - De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat er wordt bedoeld met ‘Zeemànnen krijgen låst van heimzee als ze aan wål gåån’. - De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen waarom Bålder de ‘ijdele eland’ genoemd wordt.
Schrijven:	- De leerlingen weten welke betekenis ze moeten kiezen als er in het woordenboek meer betekenissen staan.

Vorbereiding (voorafgaand aan les 6-10):

- Kijk de opdrachten van les 1-5 na en leg de teamboekjes ‘Reis naar het Høge Nøorden’ klaar.
- Zet het digibordschema ‘Reis naar het Høge Nøorden’ les 6-10* klaar.
- Hang de woordmuur op.
- Leg (spreek)woordenboeken klaar.
- Leg per team 2x de studiewijzer ‘uitdrukkingen en spreekwoorden’* klaar (les 6).
- Leg per team 1x de studiewijzer ‘hoort bij...want’* klaar (les 6).
- Leg het kopieerblad ‘betekenisvolle zinnen’* klaar (les 8).
- Leg de toetsboekjes klaar (les 9).
- Leg voldoende Tips & Tops* klaar (les 9 - facultatief).
- Leg schrijf-/tekenmateriaal klaar (les 10).

* Zie site: <http://successforall-nederland.nl>

Les	Woorden van de week	Blz.	Betekenis
6.	de kajuit	61	<i>Huisje op een boot.</i>
6.	de kombuis	62	<i>Keuken op een schip.</i>
6.	de bemanning	62	<i>Mensen die op een boot werken.</i>
6.	in rep en roer zijn (uitdr.)	70	<i>In opwinding en verwarring.</i>
7.	het geslacht	75	<i>Familie: kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen.</i>
7.	de patrijspoot	79	<i>(Rond) raampje op schip.</i>
7.	het kraaiennest	79	<i>Uitkijkplaats in de mast van een schip.</i>
7.	het (te) bont maken (uitdr.)	84	<i>(Te) ver gaan.</i>
8.	de namiddag	87	<i>Tijd aan het einde van de middag.</i>
8.	rechtsomkeert	87	<i>Via je rechterkant omdraaien (militair commando).</i>
8.	aanmeren	89	<i>(Een boot) vastleggen aan de wal.</i>
8.	ijdel	94	<i>Als je jezelf heel goed en mooi vindt.</i>

Les 6

Samenwerk - Door de teams te bepalen.

vaardigheid:

Lesdoel:

- De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat er wordt bedoeld met 'Er stroomt Vikingbloed door haar aderen'.
- De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat goede tafelmanieren zijn.

Materialen:

- 'Reis naar het Høge Nøorden', blz. 64 t/m 77
- Groepsvormingsactiviteit nr. 13, 'Twee waarheden en een leugen'
- werkschrift les 6-10
- teamboekje les 6-10
- per team 2x de studiewijzer 'uitdrukkingen en spreekwoorden'*
- per team 1x de studiewijzer 'hoort bij...want'*

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

spel

1. Terugblik. "Vorige week hebben we teamopdrachten gemaakt die gingen over de woorden van de week en over de ik-persoon van dit boek. Deze week gaan we uitvinden wat het betekent als je Vikingbloed in je aderen hebt. Voordat we daarover gaan lezen, spelen we eerst een spel."

Zie groepsvormingsactiviteiten, nr. 13 'Twee waarheden en een leugen'.

2. Team van de week. "Na de afronding van de teamopdrachten hebben jullie de woordenlijsten ingeleverd en heb ik punten gegeven aan de teams voor de opdrachten. Het team met de meeste punten is voor deze week het team van de week en dat is geworden... (naam van het team)! Applaus voor dit team."

3. Vooruitblik. "Deze week lezen we verder over de reis naar het Høge Nøorden en gaan we verder met de teamopdrachten. Maar eerst bepalen we per team aan welke vaardigheid jullie willen werken. Overleg in je team aan welk doel jullie deze week extra aandacht willen besteden en schrijf dat op in het teamboekje op de teamlijst van les 6-10."

tijd 5 minuten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de eerste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

1. Lees de woorden voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.

2. De leerlingen schrijven de woorden in het werkschrift op.

tijd 10 minuten

klaar maatje helpen, woordenlijst

3. Woorden van de week. "Vandaag gaan we de eerste vier woorden bespreken in het team. Bespreek wat je samen van de eerste vier woorden weet. Denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat ze weten over een woord." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Noteer de 'hints' achter de woorden op de woordmuur.**

GH Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

→

///

4. Woordenlijst. "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Samen met je team vul je met één van de woorden van vandaag een teambon in en die stop je in de schatkist. Aan het einde van de les/tijdens les 10 gaan we de mooie zinnen van de teambonnen bespreken."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat er wordt bedoeld met 'Er stroomt Vikingbloed door haar aderen' en wat goede tafelmanieren zijn.

1. Uitleg leesdoel. "De eerste teamopdrachten gaan altijd over de woorden van de week. Samen met je team zoek je de betekenis van woorden op in het woordenboek. Deze week is er ook weer een schrijfopdracht. Tijdens het lezen gaan we deze week verder met het verhelderen. Wat doe je als je iets verheldert?" **DDU.** "Als we woorden of zinnen verhelderen, leggen we iets in onze eigen

woorden uit. Zo kunnen we het voor onszelf beter onthouden, en het anderen beter laten begrijpen. In het teamboekje staan een aantal vragen. Hier gaan jullie antwoord op geven in jullie eigen woorden. Jullie kunnen vandaag ook beginnen met de opdrachten die horen bij de woorden van de week. Je gaat dan de uitdrukkingen verhelderen met behulp van een studiewijzer en een aantal betekenissen verduidelijken door er een tekening van te maken. Voordat jullie gaan lezen, overleg je met welke opdrachten jullie vandaag aan de slag gaan. De schrijver van de dag/week schrijft dit op in de planning. Na het lezen ga je duolezen en lastige woorden verhelderen met je maatje. Als iedereen klaar is met lezen, gaan jullie met de opdrachten aan het werk. Denk hierbij goed aan jullie samenwerkdoel van deze week.”

2. Plannen van de opdrachten en zelfstandig lezen: blz. 64 t/m 77 en memo's plakken op moeilijke woorden en op aanwijzingen die kunnen helpen bij de teamopdrachten.

tijd 10 minuten

klaar woordenlijst, bezig met de teamopdrachten

3. Maatjeswerk: memo's vergelijken, moeilijke woorden bespreken en aan elkaar uitleggen.

tijd 10 minuten

klaar duolezen: blz. 74 t/m 77, woordenlijst bekijken en eventueel aanvullen

4. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten.

tijd 10 minuten

5. Bespreken met groep. Laat de teams uitleggen wat er wordt bedoeld met 'Er stroomt Vikingbloed door haar aderen' en wat goede tafelmanieren zijn.

/// Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.

AFRONDING

GH **1. Samenwerken. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe de planning en de samenwerking gegaan is tijdens het maken van de opdrachten. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. Vraag welk samenwerkdoel de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken. Laat de andere teams Tips en Tops geven. Teams die een opdracht af hebben kunnen die opdracht voor beoordeling inleveren.**

GH **2. Woorden van de week. Geef elk team een woord van de week, geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. /// Elk team dat het woord goed raadt en/of een woord goed uitlegt: punten.**

terugblik

- samenwerkvaardigheid
- woorden van de week
- teamopdrachten
- punten en feedback

facultatief - bespreken van de teamwoordbonnen en bepalen van de punten (of bij afronding les 10).

vooruitblik

- woorden van de week
- teamopdrachten

Les 7

Lesdoel: - De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat Vikingen met de kou, met walvissen en met elanden hebben.

Materialen: - 'Reis naar het Høge Nøorden' blz. 78 t/m 90
- werkschrift les 6-10
- teamboekje les 6-10
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - samenwerkvaardigheid
- woorden van de week
- teamopdrachten

vooruitblik - woorden van de week
- teamopdrachten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de woorden 5 t/m 8 weten of waar ze de woorden mee associëren.

1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen. Laat ze daarna bij de woorden van les 6 kijken of ze de juiste bladzijde opgeschreven hebben en of ze de betekenis van een woord kunnen omschrijven. Vervolgens schrijven ze met deze woorden betekenisvolle zinnen.

tijd 5 minuten

klaar maatje helpen, woordenlijst

2. Woorden van de week. "Bespreek de woorden 5 t/m 8 en bedenk wat je samen al van de woorden weet. Denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat ze bedacht hebben bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur.**

Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.

"De hints op de woordmuur gaan je helpen bij het verhelderen van de woorden."

3. Woordenlijst/bonnen. "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Samen met je team overleg je welk woord van vandaag het woord is dat jullie gaan gebruiken voor de schatkist."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat er wordt bedoeld met 'Er stroomt Vikingbloed door haar aderen' en wat Vikingen met de kou, met walvissen en met elanden hebben.

1. Uitleg. "Gisteren hebben jullie als team al een deel van de opdrachten gemaakt. Vandaag en morgen heb je de tijd voor de opdrachten en op vrijdag maken we de opdrachten helemaal af. Voor het lezen bepalen jullie weer welke opdrachten jullie vandaag gaan maken. Na het lezen ga je duolezen en lastige woorden verhelderen met je maatje. Als iedereen klaar is met lezen, gaan jullie met de opdrachten aan het werk. Denk aan de tips en tops die je tijdens les 6 hebt gekregen van de groep en gebruik die bij de opdrachten van vandaag."

2. Plannen van de opdrachten en zelfstandig lezen: blz. 78 t/m 90 en memo's plakken op moeilijke woorden en op aanwijzingen die kunnen helpen bij de teamopdrachten.

tijd 10 minuten

klaar woordenlijst

3. Maatjeswerk: memo's vergelijken, moeilijke woorden bespreken en aan elkaar uitleggen.

tijd 10 minuten

klaar duolezen: blz. 88 t/m 90, woordenlijst bekijken en eventueel aanvullen

	4. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten.
tijd	<u>10 minuten</u>
GH	5. Bespreken met groep. Laat de teams uitleggen wat Vikingen met de kou, met walvissen en met elanden hebben. Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
///	

AFRONDING

GH	1. Samenwerken. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe de planning en de samenwerking gegaan is tijdens het maken van de opdrachten. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. Vraag welk samenwerkdoel de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken. Laat de andere teams Tips en Tops geven. Teams die een opdracht af hebben kunnen die opdracht voor beoordeling inleveren.
///	
GH	2. Woorden van de week. Geef elk team een woord van de dag, geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. Elk team dat het woord goed raadt of woord goed uitlegt: punten.
///	
terugblik	- woorden van de week - teamopdrachten - punten en feedback
spel	Brain Game naar keuze
voorblik	- woorden van de week - teamopdrachten

Les 8

- Lesdoel:**
- De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat er wordt bedoeld met 'Zeemànnen krijgen låst van heimzee als ze aan wål gån'.
 - De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen waarom Bålder de 'ijdele eland' genoemd wordt.

- Materialen:**
- 'Reis naar het Høge Nøorden' blz. 91 t/m 110
 - werkschrift les 6-10
 - teamboekje les 6-10
 - kopieerblad 'betekenisvolle zinnen', les 8

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- terugblik**
- woorden van de week
 - teamopdrachten

- vooruitblik**
- woorden van de week
 - teamopdrachten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de laatste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

- 1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen, kijken of ze de juiste bladzijde opgeschreven hebben en of ze de betekenis van een woord kunnen omschrijven. Daarna schrijven ze met deze woorden betekenisvolle zinnen.**
- tijd** 5 minuten
- klaar** maatje helpen, woordenlijst
- 2. Woorden van de week.** "Bespreek de laatste vier woorden en bedenk wat je samen al van de woorden weet. Denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat ze bedacht hebben bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur. Waardeer met punten. Doe de denkstappen even kort voor als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden.**
- GH**
-
- ///**
- 3. Woordenlijst/bonnen.** "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Samen met je team overleg je welk woord van vandaag het woord is dat jullie gaan gebruiken voor de schatkist."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat er wordt 'Zeemànnen krijgen låst van heimzee als ze aan wål gån' en waarom Bålder de 'ijdele eland' genoemd wordt.

- 1. Uitleg.** "De afgelopen twee lessen hebben jullie als team al een deel van de opdrachten gemaakt. Vandaag heb je ook nog tijd voor de opdrachten en tijdens les 10 hebben we nog de kans om de opdrachten helemaal af te maken. Voor het lezen bepalen jullie weer welke opdrachten jullie vandaag gaan maken. Na het lezen ga je duolezen en lastige woorden verhelderen met je maatje. Als iedereen klaar is met lezen, gaan jullie met de opdrachten aan het werk. Denk aan de tips en tops die je tijdens les 6 hebt gekregen van de groep en gebruik die bij de opdrachten van vandaag."
- 2. Plannen van de opdrachten en zelfstandig lezen: blz. 91 t/m 110 en memo's plakken op moeilijke woorden en aanwijzingen.**
- tijd** 10 minuten
- klaar** woordenlijst
- 3. Maatjeswerk: memo's vergelijken, moeilijke woorden bespreken en aan elkaar uitleggen.**
- tijd** 10 minuten
- klaar** duolezen: blz. 108 t/m 110, woordenlijst bekijken en eventueel aanvullen

	4. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten.
tijd	<u>10 minuten</u>
GH	5. Bespreken met groep. Bespreken met groep. Laat de teams uitleggen wat er wordt bedoeld met ‘Zeemannen krijgen last van heimzee als ze aan wal gaan’ en waarom Bâlder de ‘ijdele eland’ genoemd wordt. Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
///	
AFRONDING	
GH	1. Samenwerken. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe de planning en de samenwerking gegaan is tijdens het maken van de opdrachten. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. Vraag welk samenwerkdoel de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken. Laat de andere teams Tips en Tops geven. Teams die een opdracht af hebben kunnen die opdracht voor beoordeling inleveren.
///	
	2. Woorden van de week. “Nu gaan we met alle woorden nog even oefenen, zodat we de woorden en hun betekenis goed kunnen onthouden. Dit keer doen we dat met betekenisvolle zinnen. Ik heb de zinnen opgeschreven en één woord eruit gehaald. Jullie moeten de woorden van de week in de zinnen passen; één woord past het beste. Dat woord schrijf je achter de zin.”
facultatief	(Voordat de antwoorden besproken worden in de groep kunnen de leerlingen eerst hun antwoorden vergelijken met hun maatje.)
	Laat de leerlingen per zin steeds hardop het antwoord geven. Ga naar de volgende zin als iedereen hetzelfde antwoord geeft. Als de leerlingen verschillende antwoorden geven, model de denkstappen die de leerlingen moeten nemen om tot het goede antwoord te komen.
terugblik	- lezen en teamopdrachten - woorden van de week - punten en feedback
voorblik	- toets - voorbereiding schrijf-/tekenopdracht
facultatief	- boekenclub: “Wie gaat er lezen?” - logboekje: “Morgen meenemen naar school!”

Les 9

Lesdoel: - De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

Materialen: - 'Reis naar het Høge Nøorden' blz. 111 t/m 123
- werkschrift les 6-10
- toetsboekje, toets les 9
- ABCD blad met wasknijper per leerling

Facultatief:
- Tips en Tops
- logboekje
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - woorden van de week
- teamopdrachten

vooruitblik - toets
- voorbereiding op de schrijfpdracht

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Oefenen voor de toets. De leerlingen kunnen zich voorbereiden op de toets door de betekenis van de woorden nog even door te nemen. Dit kan via de eigen woordenlijst, de woordmuur of het teamwoordenboek.

tijd 5 minuten

TOETS

Doel: De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

1. Zet de leerlingen in toetsopstelling.
2. Lees de vragen uit het toetsboekje voor. Geef uitleg bij de vragen, o.a. door duidelijk aan te geven wat de bedoeling is van een vraag.
3. Zelfstandig lezen: blz. 111 t/m 122 en maken van de vragen.
4. Bespreken van de vragen. "Je krijgt van mij een blad met daarop de letters ABCD. We gaan de vragen bespreken en elke keer als ik de vraag opgelezen heb, kijk je of je gekozen had voor antwoord A, B, C of D. Heb je voor B gekozen dan zet je de wasknijper op B. Koos je voor C dan doe je de wasknijper op die letter. Daarna doen we op mijn teken het bordje omhoog." **Lees de eerste vraag voor en vraag aan de leerlingen om de wasknijper op de letter van hun antwoord te zetten. Kijk of de (bijna alle) leerlingen het goede antwoord hebben en ga dan door. Als er veel verschillende antwoorden gegeven zijn, model dan de stappen die de leerlingen hadden moeten maken om tot het juiste antwoord te komen.**

tijd 30 minuten

klaar woordenlijst afmaken, stillezen

tijd 10 minuten

tip *Haal de toetsen op en zet de resultaten in de scorelijst weektoets.*

FACULTATIEF: LEESPLEZIER → LOGBOEKJE EN BOEKENCLUB

Doel: De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.

1. Logboekje. "Vandaag ga je samen met je team de opdracht bespreken die je hebt gemaakt. Je vertelt om de beurt wat je deze week hebt gelezen en welke opdracht je hebt gemaakt."

tijd 5 minuten

tip *Observeer of de maatjes goed overleggen en of iedereen een opdracht gemaakt heeft.*

/// Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.

tip *Besprek eventueel alvast de opdrachten voor volgende week.*

2. Opdracht. "De vorige keer hebben we op het bord geschreven wie van jullie vandaag uit zijn thuisleesboek gaat voorlezen. We hebben afgesproken dat je eerst aan je teamleden gaat

vertellen waar je boek over gaat. Dan snappen zij het verhaal dat je straks gaat voorlezen beter. Tijdens het lezen luisteren je teammaatjes goed naar jou.”

tijd

10 minuten

3. Tips en Tops. De teamleden vullen nu hun lijstje met Tips en Tops in. “Vertel nu aan elkaar waarom je een Tip of een Top gegeven hebt en leg goed uit waarom.”

tijd

10 minuten

///

Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.

4. Voorlezen. Wie wil mag voorlezen aan de groep. De groep kan dan Tops geven.

VOORBEREIDING OP DE SCHRIJF-/TEKENOPDRACHT

Doel: De leerlingen weten welke betekenis ze moeten kiezen als er in het woordenboek meer betekenissen staan.

DDU

1. Uitleg. “Morgen, tijdens les 10, hebben we de tijd om de opdrachten af te maken, maar net als iedere week is er ook een schrijfopdracht. Dit keer is het een opdracht over de betekenis van woorden. In het woordenboek staan de betekenissen van de woorden. We weten dat er in het woordenboek alleen basiswoorden staan. Soms is het toch moeilijk om de juiste betekenis te vinden, omdat een woord niet één maar meerdere betekenissen kan hebben. Denk maar eens aan het woord ‘muis’. Welke twee betekenissen heeft het woord ‘muis’?” **DDU.** “Een ‘muis’ kan een klein knaagdiertje zijn, maar ook het apparaat dat je gebruikt bij de computer.”

DDU

2. Opdracht. “Vandaag gaan we de betekenissen van ‘boeien’ omschrijven. Om te weten welke betekenis het beste past, moet je de zin goed lezen. In de zin: ‘De politie slaat hem in de boeien.’. Welke betekenis heeft dan boeien?” **DDU.** “En bij de zin: ‘Het kan me voor geen meter boeien?’”

GH

Geef tijd voor overleg en het komen tot een teamantwoord. Waardeer goede samenwerking en juiste teamantwoorden met punten.

///

→

Als er tijd over is kunnen de leerlingen de twee betekenissen van ‘boeien’ weergeven in een betekenisvolle zin en/of tekening.

FACULTATIEF: TECHNISCH LEZEN

Doel: De leerlingen kunnen woorden met een leesmoeilijkheid correct en vloeiend lezen.

1. Uitleg. “Elke week lezen we ook woordrijtjes om te oefenen met het lezen van woorden. Dit zijn woorden uit het verhaal die een leesmoeilijkheid hebben, zoals bijvoorbeeld woorden met een -c-, woorden met -eau, hele lange woorden of leenwoorden uit het Engels of Frans. Hoe vaker je een woord leest, hoe makkelijker en sneller je de woorden kunt lezen als je ze een volgende keer tegenkomt.”

2. Lees de woorden van les 9 in het teamboekje hardop voor. Lees ze daarna in koor.

3. Maatje 1 leest hardop de rijtjes, maatje 2 controleert of de woorden goed gelezen worden. Wisselen van beurt.

→

Noteer welke leerlingen de rijtjes correct en vloeiend kunnen lezen (kopieerblad ‘vloeiend lezen’).

AFRONDING

terugblik

- toets
- voorbereiding schrijfopdracht
- punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)

facultatief

→

- logboekjes: “Deze nemen jullie mee naar huis.”
- boekenclub: “Wie leest volgende week?” **Zet de namen op het bord.**

Speel een BrainGame naar keuze

voorblik

- schrijfopdracht
- team van de week

Les 10

Lesdoel: - De leerlingen weten welke betekenis ze moeten kiezen als er in het woordenboek meer betekenissen staan.

Materialen: - 'Reis naar het Høge Nøorden' blz. 124 t/m 134
- teamboekje les 6-10
- teken- en schrijfmateriaal

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - toets
- voorbereiding op de schrijf-/tekenopdracht

vooruitblik - schrijf-/tekenopdracht
- inleveren woordlijsten
- team van de week

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Opdracht. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen, kijken of ze de juiste bladzijde en de betekenisvolle zinnen met de woorden opgeschreven hebben.

2. Inleveren van de woordenlijst. "Vandaag levert iedereen zijn woordenlijst in. Ik ga deze lijst nakijken. Als een lijst goed ingevuld is, met woorden met de juiste betekenis en betekenisvolle zinnen, verdient het team punten."

TEAMOPDRACHTEN: AFMAKEN EN BETEKENISSEN VAN WOORDEN

Doel: De leerlingen weten welke betekenis ze moeten kiezen als er in het woordenboek meer betekenissen staan.

1. Zelfstandig lezen/voorlezen: blz. 124 t/m 134.

2. Uitleg. "Gisteren hebben we geleerd dat er woorden zijn die meerdere betekenissen kunnen hebben. Om te weten welke betekenis het beste past, moet je goed kijken in welke context het woord gebruikt wordt. Gisteren hebben we de woorden 'muis' en 'boeien' besproken. Twee keer een zin met hetzelfde woord, maar met een andere betekenis. Kijk naar de afvinklijst en bedenk bij de woorden welke betekenissen ze kunnen hebben. Als je het niet zeker weet, mag je het ook opzoeken in het woordenboek. Kies met het team 2 van de volgende woorden uit: bank, flauw, kraaien, pony, boeien of ezel. Jullie mogen zelf verzinnen hoe jullie de beide betekenissen gaan weergeven. Dit mag in een betekenisvolle zin of in een tekening. Overleg nu welke opdrachten jullie nog verder af moeten maken en waar jullie eerst mee aan het werk willen." **Geef tijd voor overleg.** "Elk team gaat nu aan het werk. Zorg ervoor dat je de opdrachten allemaal afkrijgt en dat iedereen weet wat jullie bij de opdrachten geschreven hebben."

3. Teamopdrachten: maken van opdrachten en noteren in het teamboekje.

tijd 20 minuten

klaar presentatie voorbereiden

///

Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.

4. Presentatie van één opdracht. "Jullie gaan nu als team één opdracht presenteren aan de groep. Overleg welke opdracht jullie gaan presenteren en zorg ervoor dat iedereen antwoord kan geven op vragen van de groep."

tijd 5 minuten

5. Team. Laat de teams de opdracht presenteren aan de groep, geef mogelijkheden voor het stellen van vragen aan de teams en laat de groep Tips&Tops geven. De teams kunnen deze tops inzetten voor het samenwerkdoel voor de komende week (dit kan de schrijver van de dag/week noteren bij de tips en tops op de taakbrief van les 11-15).

AFRONDING

facultatief **1. Schatkist.** “In onze schatkist zitten de woordbonnen met zinnen die we als team gemaakt hebben. Op jullie teamlijst heb je geschreven welke woorden je gebruikt hebt voor het maken van een mooie zin. We maken onze schatkist leeg om ruimte te maken voor de woordbonnen van de volgende week. Ik heb de woordbonnen allemaal bekeken en ik wil jullie een paar heel mooie zinnen laten horen.”

/// **Lees een paar mooie zinnen voor of laat de leerlingen dat doen. Overleg of de zin op de ingeleverde woordbon betekenisvol is. Een team kan punten verdienen als de betekenis van het woord en een betekenisvolle zin goed op de woordbon zijn ingevuld. Besteed extra aandacht aan de zinnen, doe eventueel hardop denkend voor wat een zin betekenisvol maakt.**

2. Teamboekje. “Vandaag levert iedereen de woordenlijst en het teamboekje in. Deze wordt nagekeken en bij de volgende les besproken. Dan komen ook de laatste punten erbij. Aan het begin van les 11 horen jullie dan wie het team van de week is.”

GH **3. Terugblik.** “Ik zag teams heel goed samenwerken. Ik kon echt zien dat ... en ... (noem namen teams) elkaar goed hielpen. Deze week hebben de schrijvers de punten bijgehouden op de teamlijsten. Tel de punten bij elkaar op en bedenk wat er deze week goed ging in het team als je denkt aan het samenwerken.” **Geef willekeurige beurten en waardeer het antwoord met punten.** “Deze punten hebben jullie verdiend omdat je goed hebt samengewerkt: jullie hebben goed naar elkaar geluisterd en elkaar goed geholpen.” **Bedenk met elkaar wat het team met de meeste punten mag doen als ‘team van de week’. Ieder team telt de punten op. Tijdens de volgende les kunnen hier nog de punten voor de teamopdrachten en het teamwoordenboek bij komen (indien nagekeken). Het team dat dan de meeste punten heeft is het ‘team van de week.’**

4. Vooruitblik. “De volgende keer lezen we verder in ‘Reis naar het Høge Nøorden’.”

tip *Bij het nakijken van de woordenlijsten is het van belang om te letten of ieder teamlid de juiste bladzijden genoteerd heeft en een betekenisvolle zin heeft bedacht bij elk woord. Gebruik deze informatie om volgende week de instructie toe te spitsen op dat waar de meeste leerlingen moeite mee hebben. Als (bijna) alle leerlingen in staat zijn om betekenisvolle zinnen te formuleren, dan kunnen de eisen aan de zinnen wat verhoogd worden (bijvoorbeeld door te stellen dat het een zin moet worden met een duidelijke wie-/waar-/wanneerdeel of met bijvoeglijke naamwoorden).*

Zie voor de ‘antwoorden bij het teamboekje’ achterin de handleiding.

OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 11-15

De lesdoelen van les 11-15:

'Reis naar het Høge Nøorden' - Mathilda Masters en Georgien Overwater blz. 135 t/m 204	
Verhalend: humor/spanning /Scandinavië	- De leerlingen hebben plezier tijdens het lezen. - De leerlingen kunnen de verhaallijnen herkennen en volgen. - De leerlingen kunnen aangeven wat echt kan gebeuren en wat fantasie is. - De leerlingen weten bijzonderheden te noemen van landen in het Noorden.
Teamopdrachten	
Woordenschat:	- De leerlingen kunnen de betekenissen van (spreek-)woorden in het woordenboek opzoeken en de betekenis verduidelijken met illustraties en betekenisvolle zinnen. - De leerlingen kunnen woorden van de week verwerken in een verhaal. - De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze woorden verduidelijken a.d.h.v. afbeeldingen.
Begrijpend lezen:	- De leerlingen kunnen uitleggen hoe Max en Trixie Balder weer aan het lopen krijgen. - De leerlingen kunnen uitleggen hoe je vuur moet maken. - De leerlingen kunnen uitleggen wat er gebeurt op het moment dat Max de wacht houdt. - De leerlingen kunnen zelf een opzoek- of een nadenkvraag stellen.
Schrijven:	- De leerlingen kunnen op basis van de tekst quizvragen opstellen en beantwoorden.

Voorbereiding (voorafgaand aan les 11-15):

- Kijk de opdrachten van les 6-10 na en leg de teamboekjes 'Reis naar het Høge Nøorden' klaar.
- Zet het digibordschema 'Reis naar het Høge Nøorden' les 11-15* klaar.
- Hang de woordmuur op.
- Leg (spreek)woordenboeken klaar.
- Leg per team 3x de studiewijzer 'uitdrukkingen en spreekwoorden'* klaar (les 11).
- Leg het kopieerblad 'afbeeldingen'* klaar (les 13).
- Leg de toetsboekjes klaar (les 14).
- Leg voldoende Tips & Tops* klaar (les 14 - facultatief).
- Leg informatieboeken over Vikingen klaar (les 15).

* Zie site: http://successforall-nederland.nl/?page_id=336

Les	Woorden van de week	Blz.	Betekenis
11.	in gedachten verzonken zijn (uitdr.)	131	<i>Zo hard aan iets denken, dat niks anders je meer opvalt.</i>
11.	de verbeelding	136	<i>Het verzinnen van dingen; fantasie.</i>
11.	schuldbewust	138	<i>Als je laat merken dat je schuldig bent.</i>
11.	besluiteloos	139	<i>Als je geen besluit kunt nemen.</i>
12.	aardedonker (uitdr.)	145	<i>Erg donker.</i>
12.	de moed in de schoenen zakken (uitdr.)	150	<i>Wanhopig worden en de moed verliezen.</i>
12.	het tondel	152	<i>Materiaal dat gemakkelijk vlam vat en gebruikt wordt om vuur te maken.</i>
12.	de wikkel	157	<i>Papieren omhulsel.</i>
13.	oplaaien	164	<i>Feller gaan branden.</i>
13.	de gestalte	173	<i>Vorm van een lichaam.</i>
13.	schrappen	174	<i>De keel door beweging van slijm ontdoen.</i>
13.	zich schrap zetten (spreekwoord)	178	<i>Zich vast, stevig op de grond zetten.</i>

Les 11

Samenwerk - Door de teams te bepalen.

vaardigheid:

Lesdoel: - De leerlingen kunnen uitleggen hoe Max en Trixie Balder weer aan het lopen krijgen.

Materialen:

- 'Reis naar het Høge Nøorden' blz. 135 t/m 148
- groepsvormingsactiviteit, nr. 14, 'vliegtuigjes vouwen'
- werkschrift les 11-15
- teamboekje les 11-15

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

1. Terugblik. "Vorige week bestonden de teamopdrachten uit het in eigen woorden uitleggen wat er wordt bedoeld met 'Er stroomt Vikingbloed door haar aderen' en jullie zijn erachter gekomen wat Vikingen met de kou, met walvissen en met elanden hebben. Voordat we weer verder gaan lezen, spelen we eerst een spel."

Zie groepsvormingsactiviteiten, nr. 14 'vliegtuigjes vouwen'.

2. Team van de week. "Na de afronding van de teamopdrachten hebben jullie de woordenlijsten ingeleverd en heb ik punten gegeven aan de teams voor de opdrachten. Het team met de meeste punten is voor deze week het team van de week en dat is geworden... (naam van het team)! Applaus voor dit team."

3. Vooruitblik. "Deze week lezen we verder over Max en Trixie en staan er weer nieuwe opdrachten voor deze week in het teamboekje. Maar voordat we daar mee gaan beginnen bepalen we eerst per team het teamdoel samenwerkingvaardigheid. Overleg in je team aan welk doel jullie deze week extra aandacht willen besteden en schrijf dat op je teamlijst in het teamboekje, les 11-15."

tijd 5 minuten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de eerste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

1. Lees de woorden voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.

2. De leerlingen schrijven de woorden in het werkschrift op.

tijd 10 minuten

klaar maatje helpen, woordenlijst

3. Woorden van de week. "Vandaag gaan we de eerste vier woorden bespreken in het team.

Bespreek wat je samen van de eerste vier woorden weet. Denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat ze weten over een woord." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Noteer de 'hints' achter de woorden op de woordmuur.**

GH

→

///

Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

4. Woordenlijst. "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Samen met je team vul je met één van de woorden van vandaag een teambon in en die stop je in de schatkist. Aan het einde van de les/tijdens les 15 gaan we de mooie zinnen van de teambonnen bespreken."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen uitleggen hoe Max en Trixie Balder weer aan het lopen krijgen.

1. Uitleg. "Vorige week hebben we met het woordenboek nog meer geleerd over de woorden van de week. De eerste teamopdracht gaat altijd over de woorden van de week. Deze week gaan jullie ook weer de betekenis van de woorden in het (spreek-)woordenboek opzoeken en de vragen die daarbij horen samen beantwoorden. Er zijn ook nieuwe teamopdrachten. Deze opdrachten gaan over de tekst. De strategie van deze week is 'vraag & antwoord.' Samen met je team ga je vragen beantwoorden over de tekst van dit boek en je gaat zelf ook een vraag verzinnen."

2. Modeling. "De eerste vraag gaat over Balder. Je moet hierbij aanwijzingen die je in de tekst vindt noteren. Maar wat is een aanwijzing ook alweer?" **DDU.** "Een aanwijzing kan zijn wat iemand zegt,

DDU

GH	doet, voelt of denkt. Maar een aanwijzing kan ook de titel van het hoofdstuk zijn, of zelfs een afbeelding in het boek. De eerste vraag gaat over Balder. Ik ga het eerste stukje lezen en luister goed of je een aanwijzing kunt ontdekken over waarom Balder stopt met lopen.” Lees bladzijde 140 de eerste alinea voor. Geef de teams tijd voor overleg en geef willekeurige beurten. “In dit stukje staat dat Balder stopt omdat hij naar zichzelf aan het kijken is. Dat kan een goede aanwijzing zijn. We weten van Balder dat hij heel ijdel is en er van houdt om naar zichzelf te kijken. We gebruiken voor het beantwoorden van de vraag informatie uit de tekst, maar we denken ook na over wat we al weten van het verhaal. Voordat jullie gaan lezen, overleg je met welke opdrachten jullie vandaag aan de slag gaan. De schrijver van de dag/week schrijft dit op in de planning. Na het lezen ga je duolezen en lastige woorden verhelderen met je maatje. Als iedereen klaar is met lezen, gaan jullie met de opdrachten aan het werk. Denk hierbij goed aan jullie samenwerkdoel van deze week.”
tijd klaar	3. Plannen van de opdrachten en zelfstandig lezen: blz. 135 t/m 148 en memo’s plakken op mogelijke aanwijzingen. <u>10 minuten</u> woordenlijst
tijd klaar	4. Maatjeswerk: memo’s vergelijken, aanwijzingen bespreken en aan elkaar uitleggen. <u>10 minuten</u> duolezen: blz. 145 t/m 148, woordenlijst bekijken en eventueel aanvullen
tijd GH	5. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten. <u>10 minuten</u> 6. Bespreken met groep. Bespreek met de groep hoe Max en Trixie Balder weer aan het lopen hebben gekregen. Laat de leerlingen het bewijzen met aanwijzingen in de tekst.
///	Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.
AFRONDING	
GH	1. Samenwerken. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe de planning en de samenwerking gegaan is tijdens het maken van de opdrachten. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. Vraag welk samenwerkdoel de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken. Laat de andere teams Tips en Tops geven. Teams die een opdracht af hebben kunnen die opdracht voor beoordeling inleveren.
GH	2. Woorden van de week. Geef elk team een woord van de week, geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje.
///	Elk team dat het woord goed raadt en/of een woord goed uitgelegd heeft: punten.
terugblik	- samenwerkvaardigheid - woorden van de week - teamopdrachten - punten en feedback
voorblik	- woorden van de week - teamopdrachten

Les 12

- Lesdoel:**
- De leerlingen kunnen uitleggen hoe je vuur moet maken.
 - De leerlingen kunnen zelf een opzoek- of een nadenkvraag stellen.

- Materialen:**
- 'Reis naar het Høge Nøorden' blz. 149 t/m 165
 - werkschrift les 11-15
 - teamboekje les 11-15

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- terugblik**
- samenwerkvaardigheid
 - woorden van de week
 - teamopdrachten

- vooruitblik**
- woorden van de week
 - teamopdrachten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de woorden 5 t/m 8 weten of waar ze de woorden mee associëren.

- 1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen. Laat ze daarna bij de woorden van les 11 kijken of ze de juiste bladzijde opgeschreven hebben en of ze de betekenis van een woord kunnen omschrijven. Vervolgens schrijven ze met deze woorden betekenisvolle zinnen.**

tijd 5 minuten

klaar maatje helpen, woordenlijst

- 2. Woorden van de week.** "Bespreek de woorden 5 t/m 8 en bedenk wat je samen al van de woorden weet. Denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat ze bedacht hebben bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur.**

GH

→

///

Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.

"De hints op de woordmuur gaan je helpen bij het verhelderen van de woorden."

- 3. Woordenlijst/bonnen.** "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Samen met je team overleg je welk woord van vandaag het woord is dat jullie gaan gebruiken voor de schatkist."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen uitleggen hoe je vuur moet maken en kunnen zelf een opzoek- of nadenkvraag stellen.

- 1. Uitleg.** "Gisteren hebben jullie als team al een deel van de opdrachten gemaakt. Vandaag en morgen heb je de tijd voor de opdrachten en op vrijdag maken we de opdrachten helemaal af. Overleg welke opdrachten jullie vandaag gaan maken, schrijf deze op bij planning en ga daarna lezen. Plak memo's op aanwijzingen die kunnen helpen om de vragen te beantwoorden. Als iedereen klaar is met lezen, gaan jullie met de opdrachten aan het werk. Denk aan de tips en tops die je gisteren gekregen hebt van de groep en gebruik die bij de opdrachten van vandaag."

- 2. Plannen van de opdrachten en zelfstandig lezen: blz. 149 t/m 165 en memo's plakken op mogelijke aanwijzingen.**

tijd 10 minuten

klaar woordenlijst

- 3. Maatjeswerk: memo's vergelijken, aanwijzingen bespreken en aan elkaar uitleggen.**

tijd 10 minuten

klaar duolezen: blz. 162 t/m 165, woordenlijst bekijken en eventueel aanvullen

	4. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten.
tijd	<u>10 minuten</u>
GH	5. Bespreken met groep. Bespreek met de groep hoe je vuur kunt maken. Laat de leerlingen het bewijzen met aanwijzingen in de tekst. Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
///	

AFRONDING

GH	1. Samenwerken. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe de planning en de samenwerking gegaan is tijdens het maken van de opdrachten. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. Vraag welk samenwerkdoel de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken. Laat de andere teams Tips en Tops geven. Teams die een opdracht af hebben kunnen die opdracht voor beoordeling inleveren.
///	
GH	2. Woorden van de week. Geef elk team een woord van de dag, geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. Elk team dat het woord goed raadt en/of woord goed uitlegt: punten.
///	
terugblik	- woorden van de week - teamopdrachten - punten en feedback
vooruitblik	- woorden van de week - teamopdrachten

Les 13

- Lesdoel:**
- De leerlingen kunnen uitleggen wat er gebeurt op het moment dat Max de wacht houdt.
 - De leerlingen kunnen zelf een opzoek- of een nadenkvraag stellen.

- Materialen:**
- 'Reis naar het Høge Nøorden' blz. 166 t/m 184
 - werkschrift les 11-15
 - teamboekje les 11-15
 - kopieerblad 'afbeeldingen', week 13

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- terugblik**
- woorden van de week
 - teamopdrachten

- vooruitblik**
- woorden van de week
 - teamopdrachten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de laatste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

- 1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen, kijken of ze de juiste bladzijde opgeschreven hebben en of ze de betekenis van een woord kunnen omschrijven. Daarna schrijven ze met deze woorden betekenisvolle zinnen.**

tijd 5 minuten

klaar maatje helpen, woordenlijst

- 2. Woorden van de week.** "Bespreek de laatste vier woorden en bedenk wat je samen al van de woorden weet. Denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat ze bedacht hebben bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur. Waardeer met punten. Doe de denkstappen even kort voor als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden.**

- 3. Woordenlijst/bonnen.** "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Samen met je team overleg je welk woord van vandaag het woord is dat jullie gaan gebruiken voor de schatkist."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen uitleggen wat er gebeurt op het moment dat Max de wacht houdt en kunnen zelf een opzoek- of nadenkvraag stellen.

- 1. Uitleg.** "De afgelopen twee lessen hebben jullie als team al een deel van de opdrachten gemaakt. Vandaag heb je ook nog tijd voor de opdrachten en tijdens les 15 hebben jullie de tijd om de opdrachten helemaal af te maken. Overleg weer welke opdrachten jullie vandaag gaan maken, schrijf deze op bij planning en ga daarna lezen. Plak memo's op aanwijzingen die kunnen helpen om de vragen te beantwoorden. Als iedereen klaar is met lezen, gaan jullie met de opdrachten aan het werk. Denk aan de tips en tops die je gisteren gekregen hebt van de groep en gebruik die bij de opdrachten van vandaag."

- 2. Plannen van de opdrachten en zelfstandig lezen:** blz. 166 t/m 184 en memo's plakken op mogelijke aanwijzingen.

tijd 10 minuten

klaar woordenlijst

- 3. Maatjeswerk:** memo's vergelijken, aanwijzingen bespreken en aan elkaar uitleggen.

tijd 10 minuten

klaar duolezen: blz. 180 t/m 184, woordenlijst bekijken en eventueel aanvullen

- 4. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten.**

tijd	<u>10 minuten</u>
GH	5. Bespreken met groep. Bespreek met de groep wat er gebeurde op het moment dat Max de wacht hield. Laat de leerlingen het bewijzen met aanwijzingen in de tekst. Besteed vooral aandacht aan de kwaliteit van de opzoek- of nadenkvraag die ze bedacht hebben. Laat de overige teams de antwoord op de vragen opzoeken en formuleren.
///	Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

AFRONDING

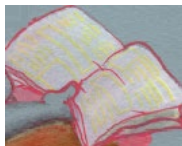
GH	1. Samenwerken. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe de planning en de samenwerking gegaan is tijdens het maken van de opdrachten. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. Vraag welk samenwerkdoel de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken. Laat de andere teams Tips en Tops geven. Teams die een opdracht af hebben kunnen die opdracht voor beoordeling inleveren.
///	

2. Woorden van de week. “Nu gaan we met alle woorden nog even oefenen, zodat we de woorden en hun betekenis goed kunnen onthouden. Dit keer doen we dat met afbeeldingen. Bij elke afbeelding past een woord van de week. Soms passen twee woorden bij een plaatje, maar één woord past het beste. Dat woord schrijf je bij de afbeelding.”

facultatief	(Voordat de antwoorden besproken worden in de groep kunnen de leerlingen eerst hun antwoorden vergelijken met hun maatje.)
--------------------	---

Laat de leerlingen per plaatje steeds hardop het antwoord geven. Ga naar het volgende woord als iedereen hetzelfde antwoord geeft. Als de leerlingen verschillende antwoorden geven, model de denkstappen die de leerlingen moeten nemen om tot het goede antwoord te komen.

terugblik	- lezen en teamopdrachten - woorden van de week - punten en feedback
vooruitblik	- toets - voorbereiding schrijf-/tekenopdracht
facultatief	- boekenclub: “Wie gaat er lezen?” - logboekje: “Morgen meenemen naar school!”

Les 14

- Lesdoel:**
- De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.
 - De leerlingen kunnen op basis van de tekst quiz-vragen opstellen en beantwoorden.

- Materialen:**
- 'Reis naar het Høge Nøorden' blz. 185 t/m 197
 - werkschrift les 11-15
 - toetsboekje, toets les 14
 - ABCD blad met wasknijper per leerling
- Facultatief:**
- Tips en Tops
 - logboekje
 - Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- terugblik**
- woorden van de week
 - teamopdrachten

- vooruitblik**
- toets
 - voorbereiding op de quiz

WOORDEN VAN DE WEEK

- 1. Oefenen voor de toets.** De leerlingen kunnen zich voorbereiden op de toets door de betekenis van de woorden nog even door te nemen. Dit kan via de eigen woordenlijst, de woordmuur of het teamwoordenboek.

tijd 5 minuten

TOETS

Doel: De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

- 1. Zet de leerlingen in toetsopstelling.**
- 2. Lees de vragen uit het toetsboekje voor.** Geef uitleg bij de vragen, o.a. door duidelijk aan te geven wat de bedoeling is van een vraag.
- 3. Zelfstandig lezen:** blz. 185 t/m 197 en maken van de vragen.
- 4. Bespreken van de vragen.** "Je krijgt van mij een blad met daarop de letters ABCD. We gaan de vragen bespreken en elke keer als ik de vraag opgelezen heb, kijk je of je gekozen had voor antwoord A, B, C of D. Heb je voor B gekozen dan zet je de wasknijper op B. Koos je voor C dan doe je de wasknijper op die letter. Daarna doen we op mijn teken het bordje omhoog." **Lees de eerste vraag voor en vraag aan de leerlingen om de wasknijper op de letter van hun antwoord te zetten. Kijk of de (bijna alle) leerlingen het goede antwoord hebben en ga dan door. Als er veel verschillende antwoorden gegeven zijn, model dan de stappen die de leerlingen hadden moeten maken om tot het juiste antwoord te komen.**

tijd 30 minuten

klaar woordenlijst afmaken, stillezen

tijd 10 minuten

→ Haal de toetsen op en zet de resultaten in de scorelijst weektoets.

FACULTATIEF: LEESPLEZIER → LOGBOEKJE EN BOEKENCLUB

Doel: De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.

- 1. Logboekje.** "Vandaag ga je samen met je team de opdracht bespreken die je hebt gemaakt. Je vertelt om de beurt wat je deze week hebt gelezen en welke opdracht je hebt gemaakt."

tijd 5 minuten

tip *Observeer of de maatjes goed overleggen en of iedereen een opdracht gemaakt heeft.*

/// Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.

tip *Besprek eventueel alvast de opdrachten voor volgende week.*

2. Opdracht. “De vorige keer hebben we op het bord geschreven wie van jullie vandaag uit zijn thuisleesboek gaat voorlezen. We hebben afgesproken dat je eerst aan je teamleden gaat vertellen waar je boek over gaat. Dan snappen zij het verhaal dat je straks gaat voorlezen beter. Tijdens het lezen luisteren je teammaatjes goed naar jou.”

tijd 10 minuten

3. Tips en Tops. De teamleden vullen nu hun lijstje met Tips en Tops in. “Vertel nu aan elkaar waarom je een Tip of een Top gegeven hebt en leg goed uit waarom.”

tijd 10 minuten

/// **Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**

4. Voorlezen. Wie wil mag voorlezen aan de groep. De groep kan dan Tops geven.

VOORBEREIDING OP DE SCHRIJFOPDRACHT

Doel: De leerlingen kunnen op basis van de tekst quiz-vragen opstellen en beantwoorden.

1. Uitleg. “Morgen, tijdens les 15, hebben we de tijd om de opdrachten af te maken, maar er is ook weer een schrijfopdracht. Dit keer gaan we een quiz maken met elkaar. Ieder team bedenkt twee vragen en probeert de vragen van de andere teams zo goed mogelijk te beantwoorden. Zoals je weet zijn twee soorten vragen: een opzoekvraag en een nadenkvraag. Stel dat ik een vraag zou stellen over bladzijde 195, dan zou ik bijvoorbeeld kunnen vragen waarom Førdør het geluid van Trixie een duidelijk antwoord vindt. Wat voor vraag heb ik dan bedacht: een opzoekvraag of een nadenkvraag?. Leg ook uit waarom dat zo is.” **DDU.** “Het is een nadenkvraag: je moet gebruik maken van je achtergrondkennis, namelijk dat Trixies maag zo rommelt omdat ze al een hele poos niks gegeten heeft.”

DDU

2. Opdracht. “Bedenk nu een opzoekvraag over bladzijde 196 of 197.” **Geef tijd voor overleg en het komen tot een vraag. Laat de teams de vraag vertellen en stimuleer de discussie of het antwoord ook echt in de tekst terug te vinden is. Waardeer goede samenwerking en juiste teamantwoorden met punten.**

GH

///

→ *Als er tijd over is kunnen de leerlingen alvast bladzijden 198 t/m 204 lezen in voorbereiding op de volgende les.*

FACULTATIEF: TECHNISCH LEZEN

Doel: De leerlingen kunnen woorden met een leesmoelijkheid correct en vloeiend lezen.

1. Uitleg. “Elke week lezen we ook woordrijtjes om te oefenen met het lezen van woorden. Dit zijn woorden uit het verhaal die een leesmoelijkheid hebben, zoals bijvoorbeeld woorden met een -c-, woorden met -eau, hele lange woorden of leenwoorden uit het Engels of Frans. Hoe vaker je een woord leest, hoe makkelijker en sneller je de woorden kunt lezen als je ze een volgende keer tegenkomt.”

2. Lees de woorden van les 14 in het teamboekje hardop voor. Lees ze daarna in koor.

3. Maatje 1 leest hardop de rijtjes, maatje 2 controleert of de woorden goed gelezen worden.

Wisselen van beurt.

→ **Noteer welke leerlingen de rijtjes correct en vloeiend kunnen lezen (kopieerblad ‘vloeiend lezen’).**

AFRONDING

terugblik

- toets
- voorbereiding schrijfopdracht
- punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)

facultatief

- logboekjes: “Deze nemen jullie mee naar huis.”

→

- boekenclub: “Wie leest volgende week?” **Zet de namen op het bord.**

Speel een BrainGame naar keuze

vooruitblik

- schrijfopdracht
- team van de week

Les 15

Lesdoel: - De leerlingen kunnen op basis van de tekst quizvragen opstellen en beantwoorden.

Materialen: - 'Reis naar het Høge Nøorden' blz. 198 t/m 204
- teamboekje les 11-15
- informatieboeken over Vikingen (bijv. geschiedenisboek)/elanden/vuur maken

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - toets
- voorbereiding op de quiz

vooruitblik - quiz
- inleveren woordlijsten
- team van de week

TEAMOPDRACHTEN: AFMAKEN EN QUIZVRAGEN OPSTELLEN EN BEANTWOORDEN

Doel: De leerlingen kunnen op basis van de tekst quizvragen opstellen en beantwoorden.

1. Zelfstandig lezen/voorlezen: blz. 198 t/m 204.

2. Uitleg. "Elk team gaat nu aan het werk. Zorg ervoor dat je de opdrachten allemaal afkrijgt en bereid je samen met het team goed voor op de quiz. Elk team bedenkt en stelt twee vragen aan de andere teams. De teams krijgen voor deze vragen een paar minuten om de antwoorden op te zoeken en op te schrijven. Nadat elk team zijn vragen gesteld heeft en de andere teams hun antwoorden hebben opgeschreven gaan de teams de antwoorden nakijken. Met een compleet en goed antwoord kun je punten verdienen."

3. Opdracht: opdrachten van de week.

tijd

///

20 minuten

voorbereiden op het stellen van de quizvragen en het waarderen van de antwoorden

4. Quiz. "Om de beurt stelt ieder team hun twee vragen. De andere teams schrijven de vragen in steekwoorden op een kladblaadje en gaan dan op zoek naar de antwoorden. De antwoorden schrijf je op met de naam van je eigen team en de naam van het team dat de vragen stelde. Het zal niet altijd lukken om op alle vragen antwoord te vinden. Bedenk een goed plan zodat je straks zoveel mogelijk antwoorden hebt. Het eerste team mag zijn twee vragen stellen."

tip

Geef elk team de mogelijkheid om de twee vragen te stellen en vervolgens krijgen de andere teams vijf minuten om het antwoord te vinden en op te schrijven. Per team kost dit onderdeel dus ongeveer zes minuten. Mocht het te veel tijd kosten, dan kan het nakijken en het bepalen van de uitslag op een ander moment plaatsvinden.

tijd

40 minuten

5. Nakijken. De teams geven punten aan de antwoorden en deze punten worden per team opgeteld. Het team met de meeste punten is de quizwinnaar van vandaag!

6. Bespreken. Besteed aandacht aan het samenwerken, evalueer de samenwerking in de teams en bespreek met elkaar de moeilijkheden en een mogelijke aanpak ("Wat ga je volgende week anders/hetzelfde doen?") **voor de volgende week.**

tijd

///

5 minuten

Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.

AFRONDING

facultatief **1. Schatkist.** “In onze schatkist zitten de woordbonnen met zinnen die we als team gemaakt hebben. Op jullie teamlijst heb je geschreven welke woorden je gebruikt hebt voor het maken van een mooie zin. We maken onze schatkist leeg om ruimte te maken voor de woordbonnen van de volgende week. Ik heb de woordbonnen allemaal bekeken en ik wil jullie een paar heel mooie zinnen laten horen.”

/// **Lees een paar mooie zinnen voor of laat de leerlingen dat doen. Overleg of de zin op de ingeleverde woordbon betekenisvol is. Een team kan punten verdienen als de betekenis van het woord en een betekenisvolle zin goed op de woordbon zijn ingevuld. Besteed extra aandacht aan de zinnen, doe eventueel hardop denkend voor wat een zin betekenisvol maakt.**

2. Teamboekje. “Vandaag levert iedereen de woordenlijst en het teamboekje in. Deze wordt nagekeken en bij de volgende les besproken. Dan komen ook de laatste punten erbij. Aan het begin van les 16 horen jullie dan wie het team van de week is.”

GH **3. Terugblik.** “Ik zag teams heel goed samenwerken. Ik kon echt zien dat ... en ... (noem namen teams) elkaar goed hielpen. Deze week hebben de schrijvers de punten bijgehouden op de teamlijsten. Tel de punten bij elkaar op en bedenk wat er deze week goed ging in het team als je denkt aan het samenwerken.” **Geef willekeurige beurten en waardeer het antwoord met punten.** “Deze punten hebben jullie verdiend omdat je goed hebt samengewerkt: jullie hebben goed naar elkaar geluisterd en elkaar goed geholpen.” **Bedenk met elkaar wat het team met de meeste punten mag doen als ‘team van de week’. Ieder team telt de punten op. Tijdens de volgende les kunnen hier nog de punten voor de teamopdrachten en het teamwoordenboek bij komen (indien nagekeken). Het team dat dan de meeste punten heeft is het ‘team van de week.’**

4. Vooruitblik. “De volgende keer lezen we verder in ‘Reis naar het Høge Nøorden’.”

tip *Bij het nakijken van de woordenlijsten is het van belang om te letten of ieder teamlid de juiste bladzijden genoteerd heeft en een betekenisvolle zin heeft bedacht bij elk woord. Gebruik deze informatie om volgende week de instructie toe te spitsen op dat waar de meeste leerlingen moeite mee hebben. Als (bijna) alle leerlingen in staat zijn om betekenisvolle zinnen te formuleren, dan kunnen de eisen aan de zinnen wat verhoogd worden (bijvoorbeeld door te stellen dat het een zin moet worden met een duidelijke wie-/waar-/wanneerdeel of met bijvoeglijke naamwoorden).*

Zie voor de ‘antwoorden bij het teamboekje’ achterin de handleiding.

OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 16-20

De lesdoelen van les 16-20:

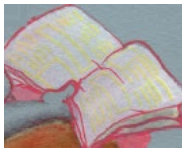
'Reis naar het Høge Nøorden' - Mathilda Masters blz. 205 t/m 316	
Verhalend: humor / spanning / Scandinavië	- De leerlingen hebben plezier tijdens het lezen. - De leerlingen kunnen de verhaallijnen herkennen en volgen. - De leerlingen kunnen aangeven wat echt kan gebeuren en wat fantasie is. - De leerlingen weten bijzonderheden te noemen van landen in het Noorden.
Teamopdrachten	
Woordenschat:	- De leerlingen kunnen de betekenissen van (spreek-)woorden in het woordenboek opzoeken en de betekenis verduidelijken met illustraties en betekenisvolle zinnen. - De leerlingen kunnen woorden over figuren uitbeelden. - De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze woorden verduidelijken a.d.h.v. raadsels.
Begrijpend lezen:	- De leerlingen kunnen het verhaal dat Balder aan Førdør vertelde samenvatten met behulp van een verhaalkaart. - De leerlingen kunnen de informatie over de 'edelanden' met de informatie die Kokkie hierover geeft met elkaar vergelijken. - De leerlingen kunnen het hoofdstuk 'Een sprekende beer' samenvatten met behulp van een verhaalkaart. - De leerlingen kunnen het hoofdstuk 'Een sprekende beer' samenvatten in zinnen.
Schrijven:	- De leerlingen kunnen informatie over het hoge Noorden weergeven in een 'Wist je dat....?'-poster.

Vorbereiding (voorafgaand aan les 16-20):

- Kijk de opdrachten van les 11-15 na en leg de teamboekjes 'Reis naar het Høge Nøorden' klaar.
- Zet het digibordschema 'Reis naar het Høge Nøorden' les 16-20* klaar.
- Hang de woordmuur op.
- Leg (spreek)woordenboeken klaar.
- Leg per team 3x de studiewijzer 'uitdrukkingen en spreekwoorden'* klaar (les 16).
- Leg per team 4x de studiewijzer 'woord en betekenis'* klaar (les 16).
- Leg het kopieerblad 'raadsels'* klaar (les 18).
- Leg de toetsboekjes klaar (les 19).
- Leg voldoende Tips & Tops* klaar (les 19 - facultatief).
- Leg schrijf- en tekenmateriaal klaar (les 20).

* Zie site: <http://successforall-nederland.nl>

Les	Woorden van de week	Blz.	Betekenis
16.	de voorvader	203	<i>Overleden man van wie je afstamt.</i>
16.	de trol	218	<i>Grappig en lelijk vreemd wezen in verzonnen verhalen.</i>
16.	de poppen aan het dansen (uitdr.)	224	<i>De ruzie of problemen kunnen beginnen.</i>
16.	vastberaden	227	<i>Zonder te aarzelen.</i>
17.	de nazaat	230	<i>Iemand die (een genoemde ander) als voorouder heeft.</i>
17.	geen hand voor de ogen zien (uitdr.)	235	<i>Niks kunnen zien.</i>
17.	de conserven	236	<i>Voedsel dat je door de verpakking lang kunt bewaren.</i>
17.	het schouwspel	240	<i>Niet alledaagse gebeurtenis die mooi is om te zien.</i>
18.	treiterig	258	<i>Op een gemene manier plagend, pesterig.</i>
18.	de lafaard	261	<i>Iemand die door angst weg vlucht uit gevaarlijke situaties.</i>
18.	de lawine	265	<i>Massa sneeuw dat plotseling van een berg af komt.</i>
18.	nergens te bekennen (uitdr.)	271	<i>Nergens te zien of te vinden.</i>

Les 16

**Samenwerk
vaardigheid:**

- Door de teams te bepalen.

Lesdoel:

- De leerlingen kunnen het verhaal dat Balder aan Førdør vertelde samenvatten met behulp van een verhaalkaart.

Materialen:

- 'Reis naar het Høge Nøorden' blz. 205 t/m 232
- Braingame nr. 30, 'Kriskraswoorden'
- werkschrift les 16-20
- teamboekje les 16-20

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

spel

1. Terugblik. "Vorige week bestonden de teamopdrachten uit vragen; we hebben vragen over de tekst beantwoord en zelf vragen over de tekst bedacht. Deze week lezen we of Max, Trixie en Kokkie het probleem van de Øpperhøfdman kunnen oplossen. Voordat we daarover gaan lezen, spelen we eerst een spel."

Brain Game nr. 30 'Kriskraswoorden'.

2. Team van de week. "Na de afronding van de teamopdrachten hebben jullie de woordenlijsten ingeleverd en heb ik punten gegeven aan de teams voor de opdrachten. Het team met de meeste punten is voor deze week het team van de week en dat is geworden ... (naam van het team)! Applaus voor dit team."

3. Vooruitblik. "Deze week lezen we verder over de reis naar het Høge Nøorden'. We gaan de opdrachten van les 16-20 met het team maken. Maar eerst bepalen we per team aan welke vaardigheid jullie willen werken. Overleg in je team aan welk doel jullie deze week extra aandacht willen besteden en schrijf dat op in het teamboekje op de teamlijst van les 16-20."

tijd

5 minuten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de eerste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

tijd

10 minuten

klaar

maatje helpen, woordenlijst

GH

→

///

3. Woorden van de week. "Vandaag gaan we de eerste vier woorden bespreken in het team. Bespreek wat je samen van de eerste vier woorden weet. Denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat ze weten over een woord." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Noteer de 'hints' achter de woorden op de woordmuur.**

Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

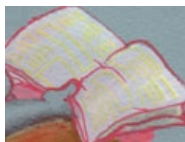
4. Woordenlijst. "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Samen met je team vul je met één van de woorden van vandaag een teambon in en die stop je in de schatkist. Aan het einde van de les/tijdens les 20 gaan we de mooie zinnen van de teambonnen bespreken."

LEZEN EN TEAMDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen het verhaal dat Balder aan Førdør vertelde samenvatten met behulp van een verhaalkaart.

1. Uitleg. "Net zoals tijdens de andere weken gaat de eerste teamopdracht over de woorden van de week. Ook deze week gaan jullie weer de betekenis van de woorden in het (spreek-) woordenboek opzoeken en de vragen die daarbij horen samen beantwoorden. De andere teamopdrachten gaan over de tekst. Samen met je team ga je verschillende verhalen, zoals het verhaal van de edelanden, samenvatten."

GH ///	2. Modeling. “Het verhaal van de edelanden staat in het kader vanaf <u>bladzijde 208</u>. Het lastige van dit verhaal is dat je soms even terug en of verder moet lezen om te begrijpen wat ze bedoelen. Ik doe het even voor.” Lees de tekst uit het kader op bladzijde 208. “Ik lees hier dat het gaat over Louis Quatorze en over de Zonnekoning. In de tekst boven het kader wordt de uitleg over Louis Quatorze en over de Zonnekoning gegeven. Lees dat even en overleg met je team wat je nu weet over Louis Quatorze en over de Zonnekoning.” Geef tijd voor overleg en geef een paar beurten en punten. “Louis Quatorze en de Zonnekoning zijn dezelfde persoon en Louis Quatorze was in de zeventiende eeuw de koning van Frankrijk. Dit voorbeeld maakt duidelijk dat je voor het samenvatten van de tekst in het kader dus ook goed je voorkennis en de informatie die verder in de tekst gegeven wordt moet gebruiken. Op de spiekbrieff ‘samenvatten’ staan tips over hoe je de belangrijkste onderdelen voor een samenvatting kunt vinden. Hoe weet je ook alweer wat een belangrijke gebeurtenis is?” DDU. “Een belangrijke gebeurtenis is onmisbaar voor het verhaal. Als je het weg zou laten, zou het verhaal niet meer kloppen. De schrijver schrijft over zo’n gebeurtenis vaak een langer stukje. En soms staat er een afbeelding bij. Soms lees je niet drie belangrijke gebeurtenissen, maar misschien maar één of twee. Dan hoeft je deze niet in te vullen op de verhaalkaart. Voordat jullie gaan lezen, overleg je met welke opdrachten jullie vandaag aan de slag gaan. De schrijver van de dag/week schrijft dit op in de planning. Na het lezen ga je duolezen en lastige woorden verhelderen met je maatje. Als iedereen klaar is met lezen, gaan jullie met de opdrachten aan het werk. Denk hierbij goed aan jullie samenwerkdoel van deze week.”
DDU	3. Plannen van de opdrachten en zelfstandig lezen: blz. 205 t/m 232 en memo’s plakken op sleutelwoorden en details van het verhaal.
tijd klaar	<u>10 minuten</u> woordenlijst aanvullen
tijd klaar	4. Maatjeswerk: memo’s vergelijken, aanwijzingen bespreken en aan elkaar uitleggen. <u>10 minuten</u> duolezen: blz. 230 t/m 232, woordenlijst bekijken en eventueel aanvullen
tijd GH	5. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten. <u>10 minuten</u>
///	6. Bespreken met groep. Bespreek de samenvatting over de edelanden. Laat de leerlingen hun samenvatting onderbouwen met aanwijzingen in de tekst. Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.
AFRONDING	
GH	1. Samenwerken. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe de planning en de samenwerking gegaan is tijdens het maken van de opdrachten. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. Vraag welk samenwerkdoel de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken. Laat de andere teams Tips en Tops geven. Teams die een opdracht af hebben kunnen die opdracht voor beoordeling inleveren.
GH ///	2. Woorden van de week. “Elk team krijgt één woord van de week. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep.” Geef elk team een woord van de week, geef tijd voor overleg en laat elk team het woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. Elk team dat het woord goed raadt of woord goed uitlegt: punten.
terugblik	- samenwerkvaardigheid - woorden van de week - teamopdrachten met samenvatten - punten en feedback
facultatief	voorblik - woorden van de week - teamopdrachten - Bespreken van de teamwoordbonnen en bepalen van de punten (of bij afronding les 20).

Les 17

Lesdoel: - De leerlingen kunnen de informatie over de 'edelanden' met de informatie die Kokkie hierover geeft met elkaar vergelijken.

Materialen: - 'Reis naar het Høge Nøorden' blz. 233 t/m 258
- werkschrift les 16-20
- teamboekje les 16-20

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - samenwerkvaardigheid
- woorden van de week
- teamopdrachten

vooruitblik - woorden van de week
- teamopdrachten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de woorden 5 t/m 8 weten of waar ze de woorden mee associëren.

1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen. Laat ze daarna bij de woorden van les 16 kijken of ze de juiste bladzijde opgeschreven hebben en of ze de betekenis van een woord kunnen omschrijven. Vervolgens schrijven ze met deze woorden betekenisvolle zinnen.

tijd 5 minuten
klaar maatje helpen, woordenlijst

2. Woorden van de week. "Bespreek de woorden 5 t/m 8 en bedenk wat je samen al van de woorden weet. Denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat ze bedacht hebben bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur.**

→ **Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.**

/// "De hints op de woordmuur gaan je helpen bij het verhelderen van de woorden."

3. Woordenlijst/bonnen. Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Samen met je team overleg je welk woord van vandaag het woord is dat jullie gaan gebruiken voor de schatkist."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen de informatie over de 'edelanden' met de informatie die Kokkie hierover geeft met elkaar vergelijken.

1. Uitleg. "Gisteren hebben jullie het verhaal dat Balder aan Førdør vertelde samengevat. Met de tekst die jullie vandaag gaan lezen kun je dat verhaal vergelijken met wat Kokkie erover weet. Vandaag en morgen heb je de tijd voor de andere opdrachten en tijdens les 20 hebben jullie de kans om de opdrachten helemaal af te maken. Overleg welke opdrachten jullie vandaag gaan maken, schrijf deze op bij planning en ga daarna lezen. Plak memo's op aanwijzingen die kunnen helpen om de vragen te beantwoorden. Als iedereen klaar is met lezen, gaan jullie met de opdrachten aan het werk. Denk aan de tips en tops die je gisteren gekregen hebt van de groep en gebruik die bij de opdrachten van vandaag."

2. Plannen van de opdrachten en zelfstandig lezen: blz. 233 t/m 258 en memo's plakken op aanwijzingen die gaan helpen bij de vergelijking.

tijd 10 minuten
klaar woordenlijst aanvullen

3. Maatjeswerk: memo's vergelijken, aanwijzingen bespreken en aan elkaar uitleggen.

tijd	<u>10 minuten</u>
klaar	duolezen: blz. 254 t/m 258, woordenlijst bekijken en eventueel aanvullen
	4. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten.
tijd	<u>10 minuten</u>
GH	5. Bespreken met groep. Bespreek de vergelijking met de groep. Laat de leerlingen het bewijzen met aanwijzingen in de tekst. Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
///	

AFRONDING

GH	1. Samenwerken. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe de planning en de samenwerking gegaan is tijdens het maken van de opdrachten. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. Vraag welk samenwerkdoel de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken. Laat de andere teams Tips en Tops geven. Teams die een opdracht af hebben kunnen die opdracht voor beoordeling inleveren.
///	
GH	2. Woorden van de week. “Elk team krijgt één woord van de week. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep.” Geef elk team een woord van de week, geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. Elk team dat het woord goed raadt of woord goed uitlegt: punten.
///	
terugblik	- woorden van de week - teamopdrachten - punten en feedback
facultatief	- bespreken van de teamwoordbonnen en bepalen van de punten (of bij afronding les 20).
voorblik	- woorden van de week - teamopdrachten

Les 18

- Lesdoel:**
- De leerlingen kunnen het hoofdstuk 'Een sprekende beer' samenvatten met behulp van een verhaalkaart.
 - De leerlingen kunnen het hoofdstuk 'Een sprekende beer' samenvatten in zinnen.

- Materialen:**
- 'Reis naar het Høge Nøorden' blz. 259 t/m 282
 - werkschrift les 16-20
 - teamboekje les 16-20
 - kopieerblad 'raadsels', les 18

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- terugblik**
- woorden van de week
 - teamopdrachten

- vooruitblik**
- woorden van de week
 - teamopdrachten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de laatste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

- 1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen, kijken of ze de juiste bladzijde opgeschreven hebben en of ze de betekenis van een woord kunnen omschrijven. Daarna schrijven ze met deze woorden betekenisvolle zinnen.**
- tijd** 5 minuten
- klaar** maatje helpen, woordenlijst
- 2. Woorden van de week.** "Bespreek de laatste vier woorden en bedenk wat je samen al van de woorden weet. Denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat ze bedacht hebben bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur. Waardeer met punten. Doe de denkstappen even kort voor als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden.**
- GH**
-
- ///**
- 3. Woordenlijst/bonnen.** "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Samen met je team overleg je welk woord van vandaag het woord is dat jullie gaan gebruiken voor de schatkist."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen het hoofdstuk 'Een sprekende beer' samenvatten met behulp van een verhaalkaart en vervolgens het hoofdstuk samenvatten in zinnen.

- 1. Uitleg.** "Tijdens les 16 en 17 hebben we gelezen over de reis naar de Berenberg. Vandaag lezen we over reis over de Berenberg. Zullen ze de beer tegenkomen en gaan ze dat overleven?"
- DDU** **DDU.** "In de opdrachten staat dat jullie het hoofdstuk 'Een sprekende beer' moeten samenvatten. Deze titel geeft al een beetje een antwoord op deze vraag. Lees de hoofdstukken van vandaag goed door, plak memo's op aanwijzingen, spreek de aanwijzingen goed door met je team en vul in de verhaalkaart in. Tijdens het lezen plak je memo's bij onderdelen die op de verhaalkaart staan. Nadat jullie de verhaalkaart hebben ingevuld, gaan jullie de samenvatting in zinnen schrijven. Let er hierbij op dat de samenvatting goed 'loopt'. Daarmee bedoel ik dat het geen opsomming wordt van alle onderdelen uit de verhaalkaart. Probeer woorden als 'en toen' te voorkomen."
- 2. Plannen van de opdrachten en zelfstandig lezen:** blz. 259 t/m 282 en memo's plakken op sleutelwoorden en details van het verhaal.
- tijd** 10 minuten
- klaar** woordenlijst

	3. Maatjeswerk: memo's vergelijken, aanwijzingen bespreken en aan elkaar uitleggen.
tijd	<u>10 minuten</u>
klaar	duolezen: blz. 279 t/m 282, woordenlijst bekijken en eventueel aanvullen.
	4. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten.
tijd	<u>10 minuten</u>
GH	5. Bespreken met groep. Laat de teams hun geschreven samenvatting voorlezen. Besteed aandacht aan de kwaliteit van de samenvatting (staan de belangrijkste onderdelen erin en 'lopen' de zinnen goed). Laat de overige teams tips en tops geven.
///	Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

AFRONDING

GH	1. Samenwerken. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe de planning en de samenwerking gegaan is tijdens het maken van de opdrachten. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. Vraag welk samenwerkdoel de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken. Laat de andere teams Tips en Tops geven. Teams die een opdracht af hebben kunnen die opdracht voor beoordeling inleveren.
///	
	2. Woorden van de week. "Nu gaan we met alle woorden nog even oefenen, zodat we de woorden en hun betekenis goed kunnen onthouden. Dit keer doen we dat met raadsels. Lees de zinnen goed door en raad welk woord van deze week het best past bij deze zin."
facultatief	Voordat de antwoorden besproken worden in de groep kunnen de leerlingen eerst hun antwoorden vergelijken met hun maatje.
	Laat de leerlingen per raadsel steeds hardop het antwoord geven. Ga naar het volgende woord als iedereen hetzelfde antwoord geeft. Als de leerlingen verschillende antwoorden geven, model de denkstappen die de leerlingen moeten maken om tot het goede antwoord te komen.
terugblik	- lezen en teamopdrachten - woorden van de week - punten en feedback
vooruitblik	- toets - voorbereiding schrijf-/tekenopdracht
facultatief	- boekenclub: "Wie gaat er lezen?" - logboekje: "Morgen meenemen naar school!"

Les 19

Lesdoel: - De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

Materialen: - 'Reis naar het Høge Nøorden' blz. 283 t/m 307
- werkschrift les 16-20
- toetsboekje, toets les 19
- ABCD blad met wasknijper per leerling

Facultatief:
- Tips en Tops
- logboekje
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - teamopdrachten
- woorden van de week

vooruitblik - toets
- voorbereiding op de schrijfopdracht

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Oefenen voor de toets. De leerlingen kunnen zich voorbereiden op de toets door de betekenis van de woorden nog even door te nemen. Dit kan via de eigen woordenlijst of de woordmuur.

tijd 5 minuten

VOORLEZEN

1. Voorlezen. Lees bladzijde 283 t/m 290 voor.

tijd 10 minuten

TOETS

Doel: De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

1. Zet de leerlingen in toetsopstelling.
2. Lees de vragen uit het toetsboekje voor. Geef uitleg bij de vragen, o.a. door duidelijk aan te geven wat de bedoeling is van een vraag.
3. Zelfstandig lezen: blz. 291 t/m 307 en maken van de vragen.
4. **Bespreken van de vragen.** "Je krijgt van mij een blad met daarop de letters ABCD. We gaan de vragen bespreken en elke keer als ik de vraag opgelezen heb, kijk je of je gekozen had voor antwoord A, B, C of D. Heb je voor B gekozen dan zet je de wasknijper op B. Koos je voor C dan doe je de wasknijper op die letter. Daarna doen we op mijn teken het bordje omhoog." **Lees de eerste vraag voor en vraag aan de leerlingen om de wasknijper op de letter van hun antwoord te zetten. Kijk of de (bijna alle) leerlingen het goede antwoord hebben en ga dan door. Als er veel verschillende antwoorden gegeven zijn, model dan de stappen die de leerlingen hadden moeten maken om tot het juiste antwoord te komen.**

tijd 30 minuten

klaar woordenlijst afmaken, stillezen

→ *Haal de toetsen op en zet de resultaten in de scorelijst weektoets.*

FACULTATIEF: LEESPLEZIER → LOGBOEKJE EN BOEKENCLUB

Doel: De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.

1. **Logboekje.** "Vandaag ga je samen met je team de opdracht bespreken die je hebt gemaakt. Je vertelt om de beurt wat je deze week hebt gelezen en welke opdracht je hebt gemaakt."

tijd 5 minuten

tip *Observeer of de maatjes goed overleggen en of iedereen een opdracht gemaakt heeft.*

/// **Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**

tip	Bespreek eventueel alvast de opdrachten voor volgende week.
	2. Opdracht. “De vorige keer hebben we op het bord geschreven wie van jullie vandaag uit zijn thuisleesboek gaat voorlezen. We hebben afgesproken dat je eerst aan je teamleden gaat vertellen waar je boek over gaat. Dan snappen zij het verhaal dat je straks gaat voorlezen beter. Tijdens het lezen luisteren je teammaatjes goed naar jou.”
tijd	<u>10 minuten</u>
	3. Tips en Tops. De teamleden vullen nu hun lijstje met Tips en Tops in. “Vertel nu aan elkaar waarom je een Tip of een Top gegeven hebt en leg goed uit waarom.”
tijd	<u>10 minuten</u>
///	Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.
	4. Voorlezen. Wie wil mag voorlezen aan de groep. De groep kan dan Tops geven.

VOORBEREIDING OP DE SCHRIJFOPDRACHT

Doel: De leerlingen weten welke informatie op een ‘Wist je dat ...?’-poster hoort.

	1. Uitleg. “Morgen, tijdens les 20, hebben we de tijd om de opdrachten af te maken, maar er is ook altijd een schrijfopdracht. Afgelopen weken hebben we veel gelezen over het ‘Høge Nøorden’. Sommige feiten wist je misschien al, andere feiten misschien niet. Straks krijgt ieder team van mij een vel. Op dit vel gaat ieder team de informatie over het ‘Høge Nøorden’ schrijven: zoals informatie over de Vikingen: hoe ze eruit zien, op welke schepen zij voeren. Bovenaan komt met mooie letters de titel die je wilt geven aan je poster. Daaronder staat: ‘Wist je dat ...?’ Elke zin die daaronder komt te staan begint met deze woorden. Bijvoorbeeld: ‘Wist je dat ... in het hoge noorden het in de winter het maar een paar uur licht is?’ Deze informatie heb ik gevonden op <u>bladzijde 44</u>. In het boek staat veel informatie over het ‘Høge Nøorden’, maar niet alles is echt waar. Sommige dingen hebben de schrijvers ook verzonnen om het verhaal wat leuker te maken. Op een ‘Wist je dat ...?’-poster mogen alleen maar echte feiten staan, dus je moet de informatie uit het boek wel checken.” 2. Opdracht. “Op <u>bladzijde 244</u> wordt er iets gezegd over het noorderlicht. De schrijvers vertellen dat het lijkt alsof iemand met allerlei kleuren de lucht aan het schilderen is. De opdracht van vandaag is om op internet te checken of dit ook echt bestaat. Welke zoekopdracht kun je dan op de site van Google intoetsen?” Geef tijd voor overleg en geef een paar beurten en punten. “Je kunt inderdaad gewoon ‘noorderlicht’ intoetsen en dan krijg je allemaal omschrijvingen van alles wat noorderlicht heet, dus ook bijvoorbeeld van een café die ‘het noorderlicht’ heet. Als je intoetst ‘wat is het noorderlicht?’ dan krijg je betere sites als tips. Hierbij zit ook iets van Schooltv en van Willem Wever. Deze sites geven informatie voor kinderen en dat is misschien minder moeilijk om te begrijpen. Het woord noorderlicht in een samenstelling. Uit welke twee woorden bestaat deze samenstelling?” DDU. Oefen dit door de leerlingen samenstellingen op te laten zoeken in het boek, bijv. ‘dorpsraad’, of ‘eksterogen’ (blz. 306). “Tijdens les 20 gaan we de posters afmaken. Op de afvinklijst in het teamboekje staat wat je allemaal moet doen.”
GH ///	
DDU	
klaar	bedenken en maken van de titel voor de ‘Wist je dat ...?’-poster

FACULTATIEF: TECHNISCH LEZEN

Doel: De leerlingen kunnen woorden met een leesmoeilijkheid correct en vloeiend lezen.

- 1. Uitleg.** “Elke week lezen we ook woorddrijtjes om te oefenen met het lezen van woorden. Dit zijn woorden uit het verhaal die een leesmoeilijkheid hebben, zoals bijvoorbeeld woorden met een -c-, woorden met -eau, hele lange woorden of leenwoorden uit het Engels of Frans. Hoe vaker je een woord leest, hoe makkelijker en sneller je de woorden kunt lezen als je ze een volgende keer tegenkomt.”
- 2. Lees de woorden van les 19 in het teamboekje hardop voor. Lees ze daarna in koor.**
- 3. Maatje 1 leest hardop de rijtjes, maatje 2 controleert of de woorden goed gelezen worden. Wisselen van beurt.**

→ Noteer welke leerlingen de rijtjes correct en vloeiend kunnen lezen (kopieerblad 'vloeiend lezen').

AFRONDING

terugblik

- toets
- voorbereiding schrijfpdracht
- punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)

facultatief

- logboekjes: "Deze nemen jullie mee naar huis."
- boekenclub: "Wie leest volgende week?" **Zet de namen op het bord.**

Speel een BrainGame naar keuze

voorblik

- schrijfpdracht
- team van de week

Les 20

Lesdoel: - De leerlingen kunnen informatie over het Høge Nøorden weergeven op een 'Wist je dat...?'-poster.

Materialen: - 'Reis naar het Høge Nøorden' blz. 308 t/m 316
- teamboekje les 16-20

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - toets
- voorbereiding op schrijfopdracht

vooruitblik - schrijfopdracht
- inleveren woordlijsten
- team van de week

WOORDEN VAN DE WEEK

- Opdracht.** Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen, kijken of ze de juiste bladzijde en de betekenisvolle zinnen met de woorden opgeschreven hebben.
- Inleveren van de woordenlijst.** "Vandaag levert iedereen zijn woordenlijst in. Ik ga deze lijst nakijken. Als een lijst goed ingevuld is, met woorden met de juiste betekenis en betekenisvolle zinnen, verdient het team punten. Het is natuurlijk een prestatie van jullie allemaal, omdat jullie als team goed samenwerken."

TEAMOPDRACHTEN: AFMAKEN EN EEN POSTER MAKEN

Doel: De leerlingen kunnen informatie over een bepaalde provincie weergeven op een 'Wist je dat...?'-poster.

1. Voorlezen: blz. 308 t/m 316.

2. Uitleg. "Vandaag hebben we weer de tijd om de opdrachten af te maken en gaan we aan de slag met de 'Wist je dat...?'-poster. Gisteren hebben we daar al een begin mee gemaakt. Vandaag gaan we de posters over het 'Høge Nøorden' afmaken. Kijk maar op je afvinklijst in het teamboekje wat je allemaal moet doen. Overleg in het team wie welk onderdeel gaat doen. Aan het eind van deze les moeten alle posters opgehangen kunnen worden."

3. Opdracht. "Lees in het teamboekje de afvinklijst bij opdracht 1 door en verdeel de taken. Help elkaar en maak de opdracht van vandaag helemaal af."

tijd 25 minuten

klaar illustraties bij de 'Wist je dat...'-poster maken

///

Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

4. Presentatie van het verhaal. "Jullie gaan nu als team de poster presenteren aan de groep. Overleg hoe jullie het gaan presenteren en zorg ervoor dat iedereen meehelpt."

tijd 5 minuten

5. Laat de teams de opdracht presenteren aan de groep, geef mogelijkheden voor het stellen van vragen aan de teams en laat de groep Tips&Tops geven. De teams kunnen deze tips en tops inzetten voor het samenwerkdoel voor de komende week.

tijd 10 minuten

6. Bespreken. Besteed aandacht aan het samenwerken, evalueer de samenwerking in de teams en bespreek met elkaar de moeilijkheden en een mogelijke aanpak ("Wat ga je volgende week anders/hetzelfde doen?") voor de volgende week.

tijd 5 minuten

///

Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

TERUGBLIK OP VOORSPELLEN	
Doel: De leerlingen kunnen op basis van de kennis die ze hebben opgedaan de voorspelling beoordelen en aanvullen.	
GH ///	1. Uitleg. “Het boek is nu uit en nu kunnen we gaan kijken welke voorspellingen echt uit zijn gekomen. Voorspellingen kunnen uitkomen, maar het is natuurlijk helemaal niet raar dat ze soms ook niet uitkomen. De schrijver kan je bijvoorbeeld op een verkeerd been hebben gezet.” 2. Opdracht. “We gaan eerst kijken naar <u>wie</u>. We hebben voorspeld dat het boek gaat over (<i>vul aan wat het antwoord van de groep was</i>). Hebben we het juist voorspeld?” Evalueer samen met de leerlingen de voorspelling en geef punten voor juiste argumenten om het zo te laten, aan te vullen en/of te veranderen. <i>In week 1 hebben de leerlingen het gehad over de ‘ik-vorm’ in het verhaal. Aan het eind van het verhaal wordt duidelijk wie ‘ik’ precies is en hoe het kan dat Max zomaar mee kon op reis.</i> “Dan gaan we nu kijken naar de plek. <u>Waar</u> speelt het verhaal zich af? We dachten dat het verhaal zich afspeelde in (<i>vul aan wat het antwoord van de groep was</i>). Klopt dit met wat we nu gelezen hebben?” Evalueer samen met de leerlingen de voorspelling en geef punten voor juiste argumenten om het zo te laten, aan te vullen en/of te veranderen. Ga zo alle punten van de voorspelling langs en laat de teams overleggen welke argumenten ze hebben of iets te veranderen of de voorspelling zo te laten staan. tip <i>Als leerlingen moeite hebben met het vinden van argumenten, model dan voorbeelden van argumenten op basis van aanwijzingen in het boek.</i> 3. Afronding. “De afgelopen weken hebben we steeds gekeken naar de voorspellingen en dat hebben we gelegd naast wat we echt weten over het verhaal. Door dit aldoor te doen hebben we de lijn van het verhaal gevolgd en een samenvatting gemaakt van het verhaal.”
AFRONDING	
facultatief ///	1. Schatkist. “In onze schatkist zitten de woordbonnen met zinnen die we als team gemaakt hebben. Op jullie teamlijst heb je geschreven welke woorden je gebruikt hebt voor het maken van een mooie zin. We maken onze schatkist leeg om ruimte te maken voor de woordbonnen van de volgende week. Ik heb de woordbonnen allemaal bekeken en ik wil jullie een paar heel mooie zinnen laten horen.” Lees een paar mooie zinnen voor of laat de leerlingen dat doen. Overleg of de zin op de ingeleverde woordbon betekenisvol is. Een team kan punten verdienen als de betekenis van het woord en een betekenisvolle zin goed op de woordbon zijn ingevuld. Besteed extra aandacht aan de zinnen, doe eventueel hardop denkend voor wat een zin betekenisvol maakt.
GH ///	2. Teamboekje. “Vandaag levert iedereen de woordenlijst en het teamboekje in. Deze wordt nagekeken en bij de volgende les besproken. Dan komen ook de laatste punten erbij. Aan het begin van het nieuwe boek horen jullie dan wie het team van de week is.” 3. Terugblik. “Ik zag teams heel goed samenwerken. Ik kon echt zien dat ... en ... (noem namen teams) elkaar goed hielpen. Deze week hebben de schrijvers de punten bijgehouden op de teamlijsten. Tel de punten bij elkaar op en bedenk wat er deze week goed ging in het team als je denkt aan het samenwerken.” Geef willekeurige beurten en waardeer het antwoord met punten. “Deze punten hebben jullie verdiend omdat je goed hebt samengewerkt: jullie hebben goed naar elkaar geluisterd en elkaar goed geholpen.” Bedenk met elkaar wat het team met de meeste punten mag doen als ‘team van de week’. Ieder team telt de punten op. Tijdens de volgende les kunnen hier nog de punten voor de teamopdrachten en het teamwoordenboek bij komen (indien nagekeken). Het team dat dan de meeste punten heeft is het ‘team van de week.’ 4. Vooruitblik. “De volgende keer lezen we in een nieuw boek.”

Antwoorden bij teamboekje

Les 1-5

Punten bij opdrachten bij de woorden van de week	
Opdracht 1: per woord	Zoek de woorden in het woordenboek en noteer de betekenis.
10 punten	- het antwoord is correct - het antwoord is compleet (met herhaling van het woord) Voorbeeld: 'Murmelen betekent dat je zacht en onduidelijk praat.'
9 punten	- het antwoord is correct - het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord) Voorbeeld: 'Zacht en onduidelijk praten.'
8 punten	- het antwoord is correct - het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord en met slechts een deel van de betekenis) Voorbeeld: 'Zacht praten.'
Opdracht 2: Zoek de uitdrukking op in het <u>spreekwoordenboek</u> en noteer de betekenis.	
zich het hoofd breken (max. 50 punten) 25 punten = complete zinnen 25 punten = correct antwoorden	betekenis: <i>Zich het hoofd breken betekent dat iemand het antwoord probeert het vinden op een moeilijke vraag.</i>
tegen het lijf lopen (max. 50 punten) 25 punten = complete zinnen 25 punten = correct antwoorden	betekenis: <i>Tegen het lijf lopen betekent dat je iets of iemand tegenkomt.</i>
Opdracht 3	Per woord in het teamwoordenboek (max. 100 punten in totaal)
25 punten	- De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit. - De betekenis is goed en duidelijk omschreven. Het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden.
20 punten	- De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit. - De betekenis is goed en duidelijk omschreven óf het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden.
15 punten	De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit óf de betekenis is goed en duidelijk omschreven en het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden.

Antwoorden bij de teamvragen	
Opdracht 1	Aanwijzingen fantasieverhaal.
Per opdracht max. 100 punten:	
100 punten	- Het antwoord is correct. - Er worden minimaal 3 aanwijzingen genoemd. Voorbeelden: - 'Hij is de prins van Mocano'. - blz. 8, een niet bestaand land (afgeleid van Monaco). - Max woont in de keuken van de gevangenis. - blz. 9 - Stefaan, zijn eekhoorn, woont in de la van zijn kledingkast. - blz. 9 - Hij gaat niet naar school. - blz. 11

	- Er gebeuren allemaal onwaarschijnlijke dingen, zoals dat Max geheime gangen ontdekt, of dat de koningin langs komt en dan ontvoerd wordt. - blz. 11 • De zinnen zijn compleet en goed geschreven.
90 punten	• Het antwoord is correct. • Er worden minimaal 4 aanwijzingen genoemd. • De zinnen zijn niet helemaal compleet of goed geschreven.
80 punten	• Het antwoord is correct. • Er worden minimaal 3 aanwijzingen genoemd. • De zinnen zijn niet compleet en niet goed geschreven.
Våder is verløren	
Per opdracht max. 100 punten:	
100 punten	• Het antwoord is correct: Våder is verløren betekent dat vader is vertrokken, maar niet is teruggekeerd. - blz. 29 • Een deel van de vraag wordt herhaald. • De bladzijdenummer is erbij geschreven • De zin is compleet en goed geschreven.
90 punten	• Het antwoord is correct. • Een deel van de vraag wordt herhaald. • De zin is compleet en goed geschreven.
80 punten	• Het antwoord is correct. • De zin is compleet en goed geschreven.
De letters ø en å.	
Per opdracht max. 100 punten:	
100 punten	• Het antwoord is correct. • Het woord 'Noords' wordt genoemd. • De zinnen zijn compleet en goed geschreven.
90 punten	• Het antwoord is correct. • Het woord 'Noords' wordt genoemd. • De zinnen zijn niet helemaal compleet of goed geschreven.
80 punten	• Het antwoord is correct. • Het woord 'Noords' wordt niet genoemd. • De zinnen zijn niet compleet en niet goed geschreven.
Schrijfopdracht	Een poster van figuurlijk taalgebruik
Antwoord	• Het betekenis van de figuurlijke zin is correct. • De illustratie geeft duidelijk aan wat er met de uitdrukking bedoeld wordt. • Er zijn details uit het boek gebruikt om de betekenis te verduidelijken. • De poster ziet er verzorgd uit.

Les 6-10

Punten bij opdrachten bij de woorden van de week	
Opdracht 1:	Zoek de woorden in het woordenboek en noteer de betekenis.
punten	Zie week 1
Opdracht 2: Zoek de uitdrukking op in het spreekwoordenboek en noteer de betekenis.	
in rep en roer zijn (max. 25 punten) 10 punten = complete zinnen 15 punten = correct antwoorden	<u>betekenis:</u> <i>In rep en roer zijn betekent in grote opschudding zijn.</i>
het (te) bont maken (max. 25 punten) 10 punten = complete zinnen 15 punten = correct antwoorden	<u>betekenis:</u> <i>Het (te) bont maken betekent te ver gaan.</i>
Opdracht 3: Per woord (max. 50 punten)	Teken een boot met een kajuit, kombuis, patrijspoort, kraaiennest en bemanning.
10 punten	Voor elk onderdeel dat op een juiste manier weergegeven is op de tekening.
10 punten	De tekening ziet er verzorgd uit.
Opdracht 4: teambonnen	Zie week 1

Antwoorden bij de teamvragen	
Opdracht 1	
Totaal: max. 100 punten	Leg in eigen woorden uit wat wordt bedoeld met 'Er stroomt Vikingbloed door haar aderen' (blz. 68).
Antwoord:	Dat er Vikingbloed door haar aderen stroomt, betekent dat ze een echte Viking is.
100 punten	- Het antwoord is correct. - Het antwoord is compleet (met herhaling van de uitdrukking).
90 punten	- Het antwoord is correct. - Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van de uitdrukking).
80 punten	- Het antwoord is deels correct. - Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van de uitdrukking).
Opdracht 2	
Totaal: max. 100 punten	Leg in eigen woorden uit wat goede tafelmanieren zijn.
Antwoord:	Goede tafelmanieren zijn onder andere netjes wachten totdat je mag opscheppen, niet smakken en niet boeren.
100 punten	- Het antwoord is correct. - Het antwoord is compleet (met herhaling van het woord).
90 punten	- Het antwoord is correct. - Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord).
80 punten	- Het antwoord is deels correct. - Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord).
Opdracht 3	
max. 100 punten	Leg in eigen woorden uit wat Vikingen te maken hebben met de kou (hoofdstuk 6), walvissen (hoofdstuk 6) en elanden (hoofdstuk 8).
30 punten per onderdeel	<u>De kou:</u> In het noorden, waar de Vikingen wonen, is het ijskoud.

	<u>Walvissen:</u> De Vikingen hebben een walvis gered. Sindsdien komt de walvis regelmatig naast het schip zwemmen. <u>Elanden:</u> De Vikingen gebruiken elanden als vervoersmiddel.
10 punten	Het antwoord is in correcte en complete zinnen geschreven.
Opdracht 4	
Totaal: max. 100 punten	Leg in eigen woorden uit wat wordt bedoeld met 'Zeemänner krijgen last van heimzee als ze aan wal gaan.'
Antwoord:	Heimzee is afgeleid van heimee. Heimwee betekent dat je thuis mist als je ergens anders bent. De zeemannen missen de zee als ze aan land gaan.
100 punten	Het antwoord is correct. Het antwoord is compleet (met benoeming van het woord 'heimwee' en de betekenis van 'aan wal').
90 punten	Het antwoord is correct. Het antwoord is niet compleet (met benoeming van het woord 'heimwee').
80 punten	Het antwoord is deels correct. Het antwoord is niet compleet (met benoeming van het woord 'heimwee').
Opdracht 5	
Totaal max. 100 punten	Leg in eigen woorden uit waarom Balder de 'ijdele eland' genoemd wordt.
Antwoord:	Balder houdt van glanzende dingen, hij bewondert zichzelf graag.
100 punten	- Het antwoord is correct. - Het antwoord is compleet (met benoeming van de woorden 'zichzelf bewonderen').
90 punten	- Het antwoord is correct. - Het antwoord is deels compleet (met benoeming van het woord 'bewonderen')..
80 punten	- Het antwoord is deels correct. - Het antwoord is niet compleet (met benoeming van het woord 'bewonderen').
Schrijfopdracht	Woorden met meerdere betekenissen.
max. 100 punten	Geef de verschillende betekenissen van minstens twee woorden weer.
25 punten per woord	- De betekenis is correct. - De betekenis is in een betekenisvolle zin en/of afbeelding weergegeven. - De poster ziet er verzorgd uit. - De antwoorden zijn in correcte en complete zinnen geschreven.

Les 11-15

Punten bij opdrachten bij de woorden van de week	
Opdracht 1:	Zoek de woorden in het woordenboek en noteer de betekenis.
punten	Zie week 1
Opdracht 2: Zoek de uitdrukking op in het spreekwoordenboek en noteer de betekenis.	
in gedachten verzonken zijn (max. 25 punten) 10 punten = complete zinnen 15 punten = correct antwoorden	<u>betekenis:</u> <i>In gedachten verzonken zijn betekent diep over iets nadenken.</i>
de moed in de schoenen zakken (max. 25 punten) 10 punten = complete zinnen 15 punten = correct antwoorden	<u>betekenis:</u> <i>De moed in de schoenen zakken betekent wanhopig worden en de moed verliezen.</i>
zich schrap zetten (max. 25 punten) 10 punten = complete zinnen 15 punten = correct antwoorden	<u>betekenis:</u> <i>Zich schrap zetten betekent dat je je klaarmaakt om een klap op te vangen.</i>
Opdracht 3: (max. 50 punten)	Woorden met emoties.
50 punten	- De situaties horen bij de emotie. - De zin is compleet en geeft de emotie goed weer. Of - De illustratie is duidelijk en geeft de emotie goed weer.
40 punten	- De situaties horen bij de emotie - De zin is niet compleet, maar geeft de emotie goed weer. Of - De illustratie is niet duidelijk, maar geeft de emotie goed weer.
30 punten	- De situaties horen bij de emotie. - De zin is niet compleet en geeft de emotie niet goed weer. Of - De illustratie is niet duidelijk en geeft de emotie niet goed weer.
Opdracht 4: teambonnen	Zie week 1

Antwoorden bij de teamvragen	
Opdracht 1	Hoe krijgen Max en Trixie Balder weer aan het lopen?
Antwoord	- Max haalt een spiegel en een rol touw uit zijn rugzak. - Hij bindt dat aan een touw vast. - De spiegel hangt hij voor de kop van Balder. - Trixie roept heel hard Balders naam. - Balder keek boos om en zag zichzelf in de spiegel. - Om zichzelf goed te kunnen zien moest hij steeds een stap vooruit doen en zo kregen ze hem weer aan het lopen. Dit is een opzoekvraag, het antwoord is te vinden in de tekst en de afbeeldingen.

Opdracht 2	Hoe kun je je vuur maken?
Antwoord	• Max en Trixie gebruiken methode 4. • Ze gebruiken hiervoor de batterij uit de zaklamp, een wikkel van kauwgompapiertje en het tondel Dit is een opzoekvraag, het antwoord is te vinden in de tekst en de afbeeldingen.
Opdracht 3	Wat gebeurt er terwijl Max de wacht houdt?
Antwoord	• Max hoort een geluid en ze zien een gestalte op twee benen. • Het bleek een heel lelijke man te zijn die Balder goed bleek te kennen. • Hoe goed Max ook zijn best deed om aan leuke dingen te denken, hij bleef bang voor de man. Dit is een opzoekvraag, het antwoord is te vinden in de tekst en de afbeeldingen.
Opdracht 4	Bedenk een opzoek- of een nadenkvraag over één van de hoofdpersonen.
	• De vraag is relevant. • De vraag is niet te moeilijk of te makkelijk. • Er is aangegeven of het om een opzoek- of nadenkvraag gaat. • Er is een mogelijk antwoord gegeven, deze klopt. • Als het ging om een opzoekvraag, is de bladzijdenummer genoteerd.

Schrijfopdracht	Quizvragen
Antwoord	• De vraag is relevant. • De vraag is niet te moeilijk of te makkelijk. • De punten worden door de teams aan elkaar gegeven voor goede antwoorden. • Het team met de meeste punten is de quizwinnaar.

Les 16-20

Punten bij opdrachten bij de woorden van de week	
Opdracht 1:	Zoek de woorden in het woordenboek en noteer de betekenis.
punten	Zie week 1
Opdracht 2: Zoek de uitdrukking op in het spreekwoordenboek en noteer de betekenis.	
de poppen aan het dansen (max. 25 punten) 10 punten = complete zinnen 15 punten = correct antwoorden	<u>betekenis</u> : De poppen aan het dansen betekent dat de ruzie of problemen kunnen beginnen.
geen hand voor de ogen zien (max. 25 punten) 10 punten = complete zinnen 15 punten = correct antwoorden	<u>betekenis</u> : Geen hand voor de ogen zien betekent niks kunnen zien.
geen hand voor de ogen zien (max. 25 punten) 10 punten = complete zinnen 15 punten = correct antwoorden	<u>betekenis</u> : Nergens te bekennen betekent dat iets of iemand helemaal nergens te vinden is.
Opdracht 3: (max. 50 punten)	Omschrijving van wezens/mensen
50 punten	- De omschrijving klopt. - De weergave via een tekening of toneelstukje is duidelijk en informatief.
40 punten	- De omschrijving klopt. - De weergave is niet helemaal duidelijk, maar is wel goed uitgevoerd.
30 punten	- De situaties horen bij de emotie. - De weergave is niet duidelijk en geeft de betekenis niet goed weer.
Opdracht 4	Per woord in het teamwoordenboek (max. 100 punten in totaal)
25 punten	- De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit. - De betekenis is goed en duidelijk omschreven. - Het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden.
20 punten	- De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit. - De betekenis is goed en duidelijk omschreven óf het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden.
15 punten	De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit óf de betekenis is goed en duidelijk omschreven en het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden.

Antwoorden bij de opdrachten bij teamopdrachten	
Opdracht 1	Verhaalkaart 'Het verhaal dat Balder aan Førdør vertelde'
10 punten	Personen: De Zonnekoning, elanden
20 punten	Waar: Het Franse hof Wanneer: In de tijd van Louis Quatorze
20 punten	Probleem: Waarom heet Balder eigenlijk Eduard?
50 punten	Gebeurtenis: Balder heeft aan Førdør verteld dat zijn voorvaders aan het Franse hof woonden. Gebeurtenis: Omdat deze elanden het eigendom waren van de Zonnekoning ging iedereen ervanuit dat ze van adel waren. Ze werden dan ook 'edelanden' genoemd. Gebeurtenis: Na de dood van de Zonnekoning werden ze teruggestuurd naar het Høge Nøorden gestuurd en daar werden ze behandeld als gewone elanden. Oplossing: Balder was één van deze edelanden en vandaar dat hij zichzelf Eduard noemt.
Opdracht 2	'Het verhaal van Balder; waar of niet volgens Kokkie
Per juist antwoord: 25 punten	Niet waar: - Volgens Kokkie is het hele verhaal van het begin tot het eind verzonnen en is Eduard geen nazaat van Louis Quatorze. - Edelanden bestaan niet. - De voorouders van Balder zaten in een Franse dierentuin en toen ze een jong kregen (Balder) besloten de bewakers dat deze beter kon opgroeien in het Høge Nøorden.
25 punten	Waar: De voorouders van Balder komen wel uit Frankrijk.
Opdracht 3	Verhaalkaart 'Een sprekende beer'
10 punten	Personen: Kokkie, de dansende beer, de sprekende beer, Max en Trixie
20 punten	Waar: Op de Berenberg Wanneer: in de winter, overdag (tijdens de paar uren dat het licht is)
20 punten	Probleem: Wie of wat is die sprekende beer?
50 punten	Gebeurtenis: Er komt een tweede beer van de berg lopen en die schreeuwt: "Wil je mijn meisje wel met rust laten?" Gebeurtenis: Deze beer bleek een man te zijn en hij kon zo hard brullen dat de echte beer wegging. Gebeurtenis: Kokkie ziet dat het haar vader is en stelt de kinderen aan hem voor. Oplossing: Ze hebben de vader van Kokkie gevonden.
Opdracht 4	Samenvatting in zinnen
100 punten	- Alle onderdelen uit de verhaalkaart worden genoemd. - De samenvatting 'loopt' doordat er voegwoorden zijn gebruikt. - Minder belangrijke onderdelen zijn weggelaten. - De samenvatting is kort. - De samenvatting is in correcte en complete zinnen geschreven. - De samenvatting ziet er verzorgd uit.
80 punten	- Alle onderdelen uit de verhaalkaart worden genoemd. - De samenvatting 'loopt' doordat er voegwoorden zijn gebruikt. - Minder belangrijke onderdelen zijn weggelaten. - De samenvatting is in correcte en complete zinnen geschreven.
60 punten	- De meeste onderdelen uit de verhaalkaart worden genoemd. - De samenvatting is in correcte en complete zinnen geschreven.
Schrijfoopdracht	'Wist je dat....?' poster
Totaal: max. 100 punten	
100 punten	- De weetjes zijn correct. - Er worden minimaal vijf weetjes genoemd. - Er worden complete en correcte zinnen gebruikt. - De poster ziet er netjes en verzorgd uit.

80 punten	• Het antwoord is correct. • Er worden minimaal vier weetjes genoemd. • Er worden complete en correcte zinnen gebruikt. • De poster ziet er redelijk netjes en verzorgd uit.
60 punten	• Het antwoord is correct. • Er worden minimaal drie weetjes genoemd. • De poster ziet er redelijk netjes en verzorgd uit.

Antwoorden bij toetsen

ANTWOORDEN TOETS WEEK 1 - LES 4 'Reis naar het Høge Nøorden'

	Vraag	Punten per vraag	Totaal
Begrijpend lezen	1, 2, 3, 4, 5	20	100
Woordenschat	6, 7, 8, 9, 10	20	100
Totaal			200

BL	1	C (blz. 56 onderaan)
	2	A (blz. 60 bovenaan)
	3	B (blz. 61 bovenaan)
	4	D (blz. 63)
	5	B
WS	6	De organen in je buik.
	7	Afgesloten ruimte voor bestuurder of passagiers.
	8	ter beoordeling van de leerkracht
	9	A
	10	D

ANTWOORDEN TOETS WEEK 2 - LES 9 'Reis naar het Høge Nøorden'

	Vraag	Punten per vraag	Totaal
Begrijpend lezen	1, 2, 3, 4, 5	20	100
Woordenschat	6, 7, 8, 9, 10	20	100
Totaal			200

BL	1	C (kennis van het verhaal)
	2	B (blz. 115)
	3	B (blz. 115 bijna identiek)
	4	D (blz. 120 bovenaan - hij vraagt het toch aan Trixie)
	5	D (blz. 122)
WS	6	Mensen die op een boot werken.
	7	Tijd aan het einde van de middag.
	8	ter beoordeling van de leerkracht
	9	B
	10	C

ANTWOORDEN TOETS WEEK 3 - LES 14 'Reis naar het Høge Nøorden'

	Vraag	Punten per vraag	Totaal
Begrijpend lezen	1, 2, 3, 4, 5	20	100
Woordenschat	6, 7, 8, 9, 10	20	100
Totaal			200

BL	1	D (blz. 185, bovenaan)
	2	B (blz. 187, laatste alinea)
	3	C (blz. 191, 2 ^{de} alinea, achtergrondkennis van het verhaal)
	4	D (blz. 193 onderaan)
	5	A (blz. 195 bovenaan)
WS	6	Zo hard aan iets denken, dat niks anders je meer opvalt.
	7	Wanhopig worden en niet meer dapper kunnen zijn.
	8	<i>ter beoordeling van de leerkracht</i>
	9	D
	10	D

ANTWOORDEN TOETS WEEK 4 - LES 19 'Reis naar het Høge Nøorden'

	Vraag	Punten per vraag	Totaal
Begrijpend lezen	1, 2, 3, 4, 5	20	100
Woordenschat	6, 7, 8, 9, 10	20	100
Totaal			200

BL	1	D (blz. 293, 2 ^{de} alinea)
	2	B (blz. 294)
	3	C (blz. 299)
	4	A (blz. 300-305)
	5	C (blz. 304 in het midden)
WS	6	De ruzie of problemen kunnen beginnen.
	7	Massa sneeuw die plotseling en met kracht van een berg af komt.
	8	<i>ter beoordeling van de leerkracht</i>
	9	A
	10	C

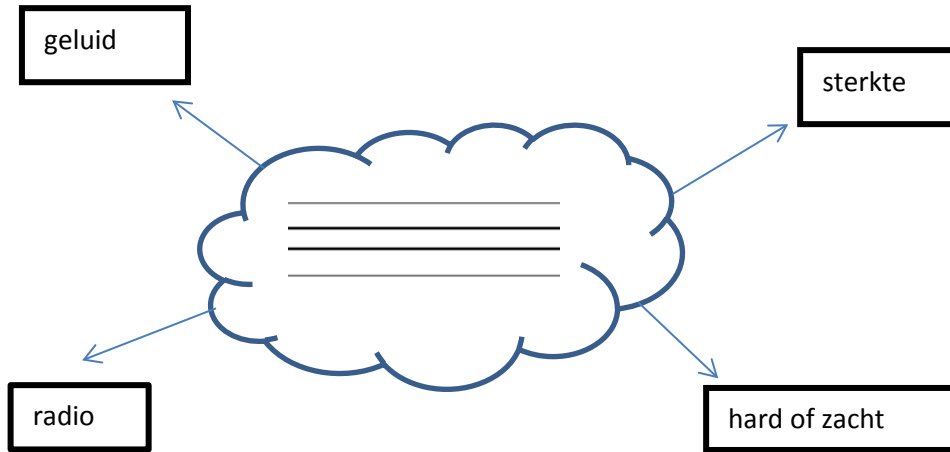

Kopieerbladen

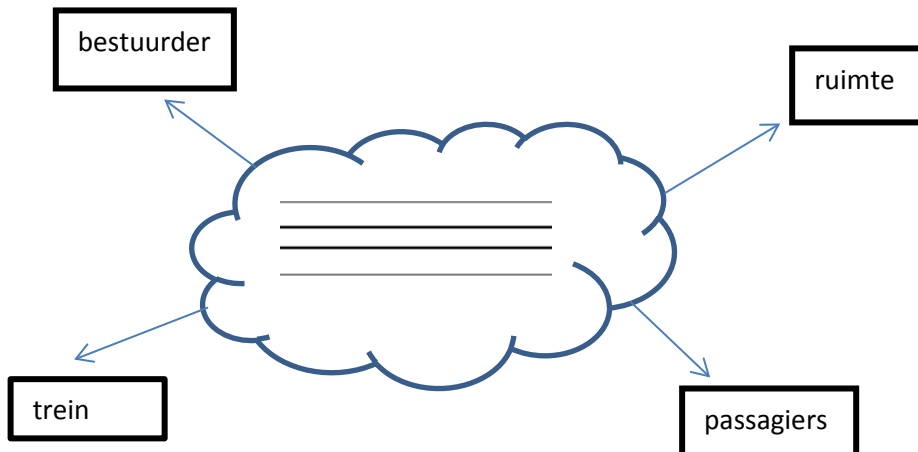
Kopieerblad 'Reis naar het hoge Noorden'

Afronding les 3

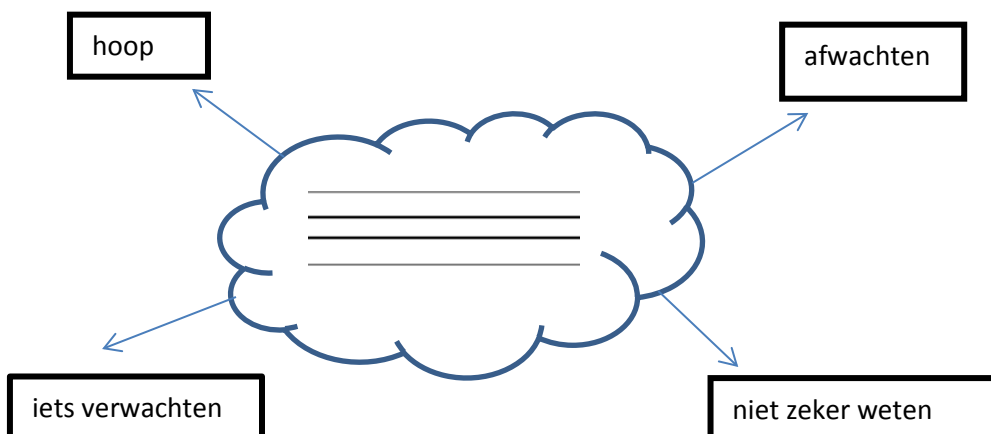
1. Welk woord van de week past **het best** in de wolk?

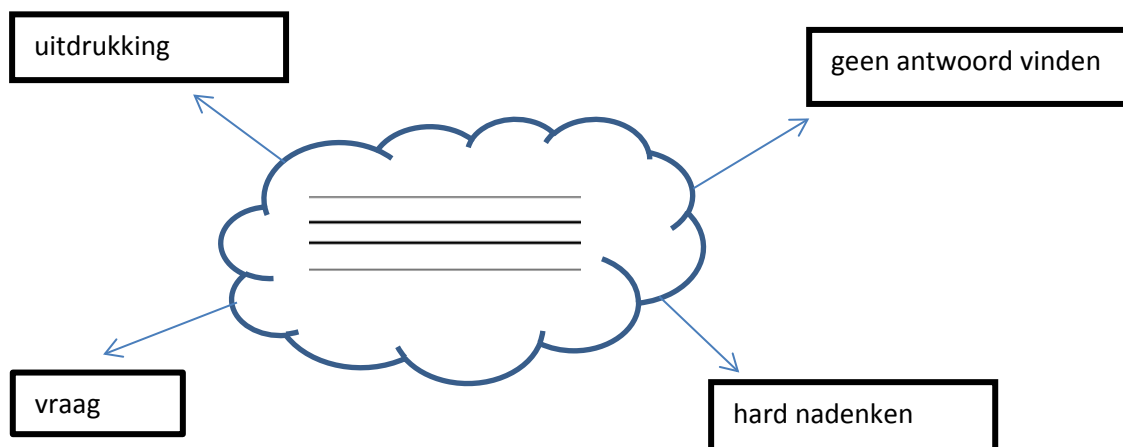
2. Welk woord van de week past **het best** in de wolk?

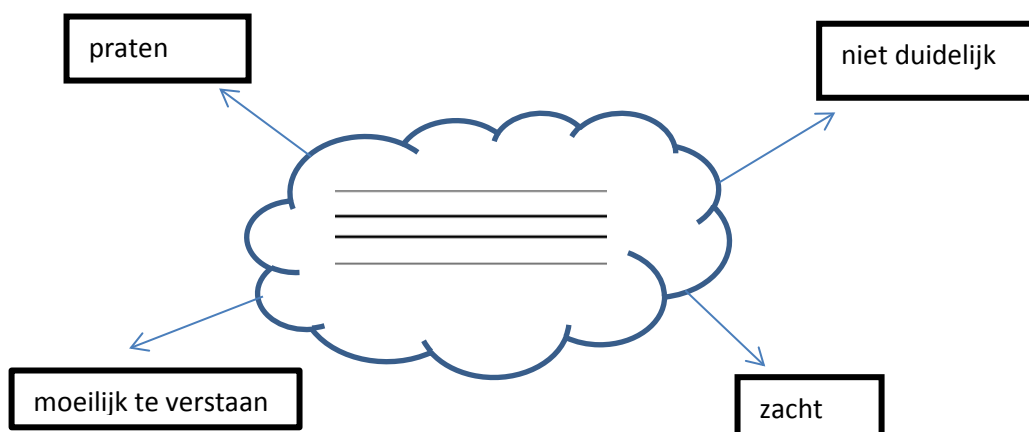
3. Welk woord van de week past **het best** in de wolk?

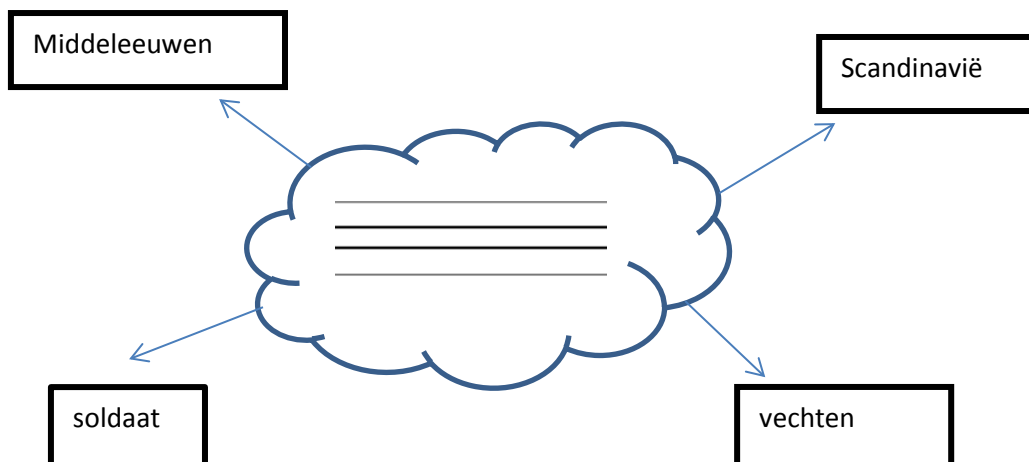
4. Welk woord van de week past **het best** in de wolk?

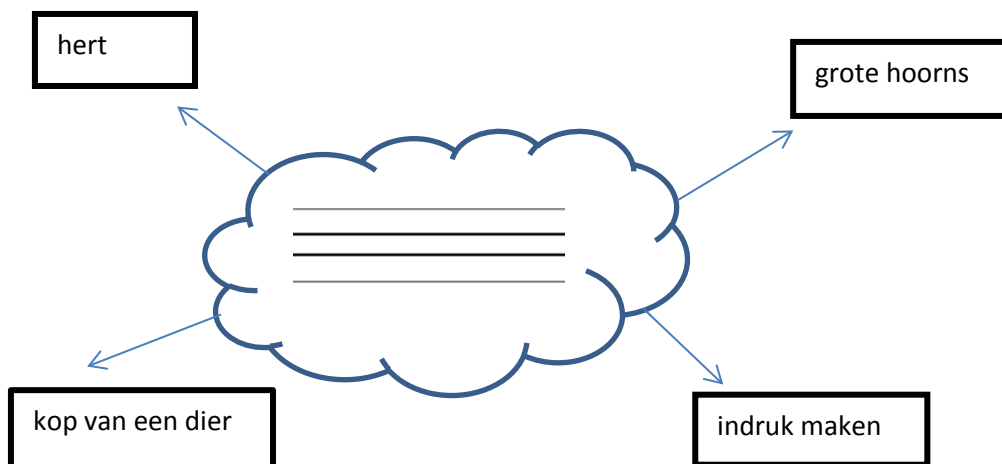
5. Welk woord van de week past **het best** in de wolk?

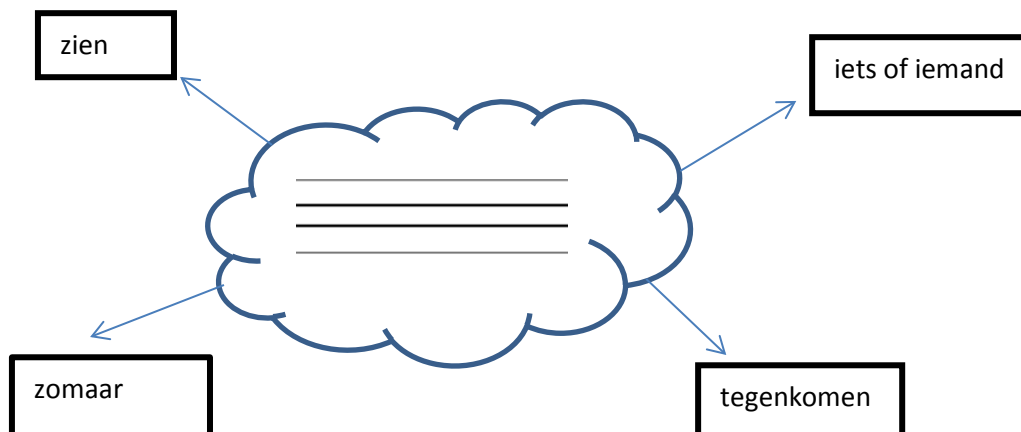
6. Welk woord van de week past **het best** in de wolk?

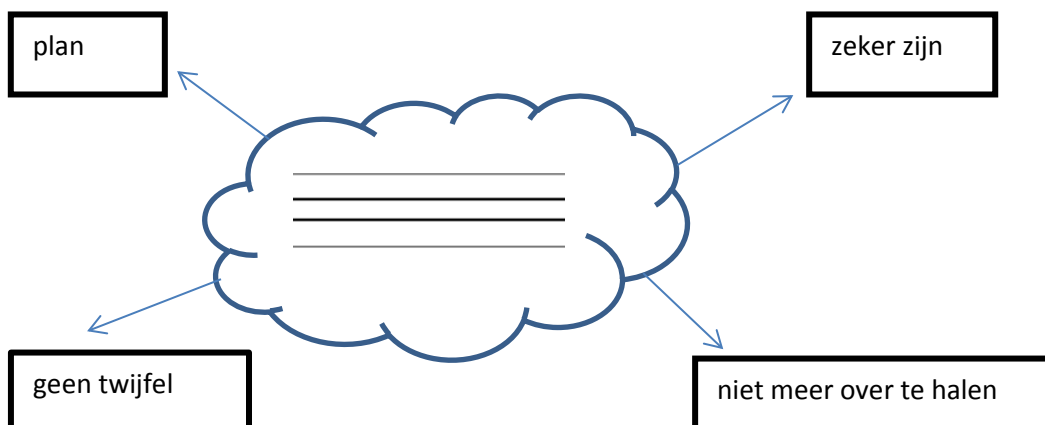
7. Welk woord van de week past **het beste** in de wolk?

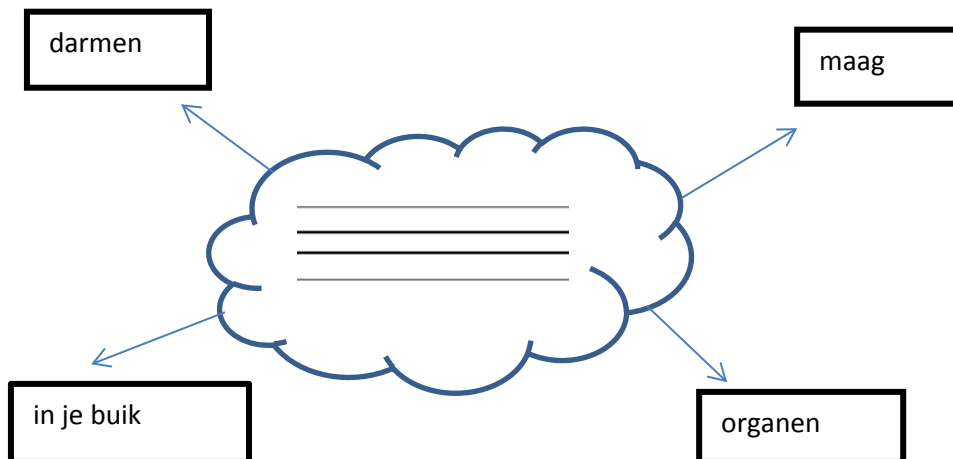
8. Welk woord van de week past **het beste** in de wolk?

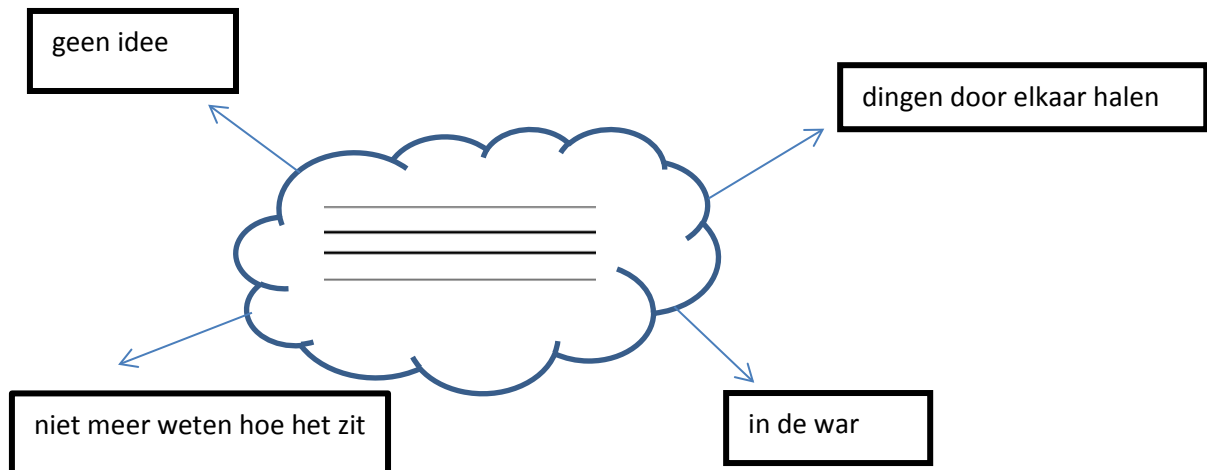
9. Welk woord van de week past **het beste** in de wolk?

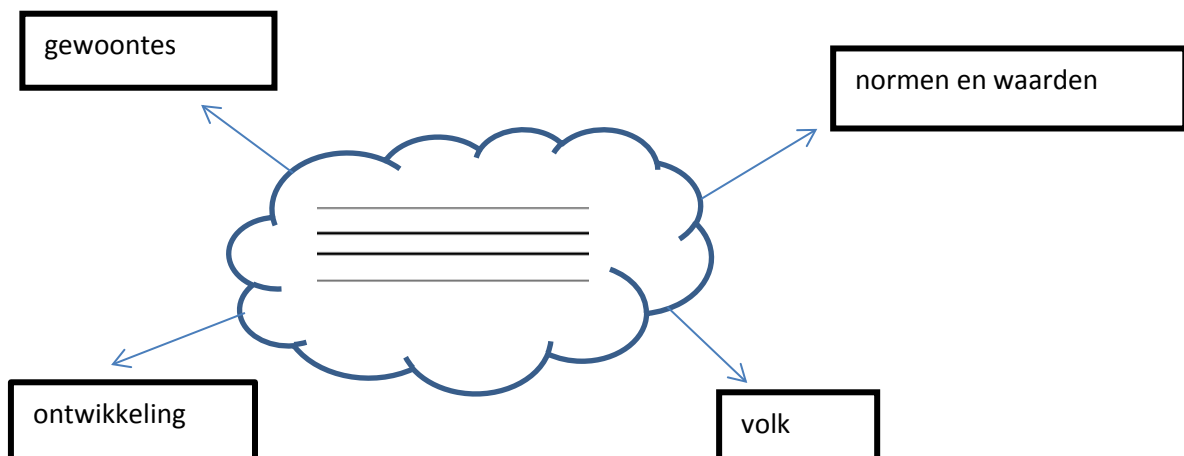
10. Welk woord van de week past **het beste** in de wolk?

11. Welk woord van de week past **het beste** in de wolk?

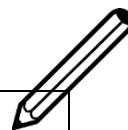
12. Welk woord van de week past **het beste** in de wolk?

Kopieerblad: 'Reis naar het høge Nøorden'.

Afronding les 8

Opdracht: Kijk naar de woorden van de week. Vul achter de zin het woord in dat het best past.

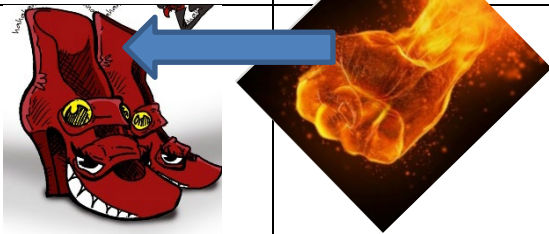
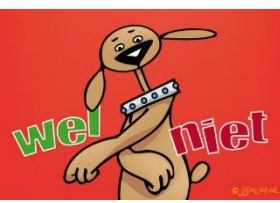
1.	Toen ik door de keek, zag ik heel veel golven.	
2.	Toen de klas hoorde dat ze op schoolreisje gaan was iedereen	
3.	Na het konden we eindelijk weer van de boot af.	
4.	Hij is zo dat hij elk half uur in de spiegel kijkt.	
5.	Ik weet nog niet of ik een broertje of een zusje krijg, maar morgen krijgen we het te horen.	
6.	Ik vind heel veel geintjes wel grappig, maar soms kun je het ook het	
7.	Hij kreeg het koud op het dek van de boot, dus ging hij de in.	
8.	Als ik honger krijg aan boord, loop ik naar de om te kijken wat we gaan eten.	
9.	Er komt al land in zicht, maar dat kun je pas echt goed zien in het	
10.	Hij wist nog niet zo goed hoe het eraan toe gaat op de boot, maar de kon het hem wel uitleggen. Die werken er elke dag.	
11.	Toen er een ijsschots in zicht kwam, riep de bemanning '.....'! Toen draaide de boot snel om.	
12.	In de krijg ik altijd honger, maar gelukkig gaan we dan al bijna eten.	

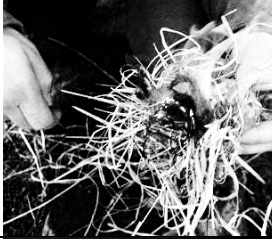
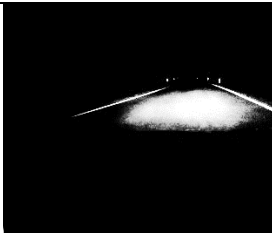
Kopieerblad: 'Reis naar het hoge Noorden'.

Afronding les 13

Opdracht: Kijk naar de woorden van de week. Vul achter de afbeelding het woord in dat het best past.

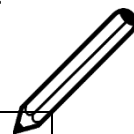
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		

7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		

Kopieerblad: 'Reis naar het høge Nøorden'

Afronding les 18

Opdracht: Kijk naar de woorden van de week. Vul achter het raadsel het woord in dat het best past.

1.	Fikkie is weg, hij is niet hier, hij is niet daar, hij is echt nergens!	
2.	Er zijn heel veel mensen die denken dat ze van een koning afstammen. Ze willen allemaal Willem van Oranje als hun hebben.	
3.	Ik ga dat zeker doen en er is niets wat me van die gedachte af kan brengen.	
4.	Jij bent dat van je opa en oma, maar je vader of moeder ook.	
5.	Als je op reis gaat is het goed om niet alleen voedsel in blik mee te nemen, maar ook eten wat in plastic zit.	
6.	O, ooh, daar komt ruzie van. Ik zie de poppen al op en neer bewegen.	
7.	Hij bestaat niet echt, maar lelijk is ie wel!	
8.	Een bangerik, een wezel, je zegt boe en deze figuur rent er al vandoor.	
9.	Zo mooi om te zien, dat zie je echt niet elke dag!	
10.	Komt veel voor in de skigebieden, vooral na heftige sneeuwval.	
11.	Als je iets zó zegt, dan zeg je het om te pesten.	
12.	Poeh, poeh, hier is het echt donker zeg! Ik kan niks zien!	

Disclaimer

De inhoud van deze leerkrachthandleiding is het werk van Success for All - Nederland medewerkers van het GION, Rijksuniversiteit Groningen. De inhoud hiervan is vertrouwelijk en mag alleen gebruikt worden door scholen die toestemming hebben vanuit Success for All - Nederland om met het programma te werken.
